БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Унэн

№ 200 (9032)
АВГУСТЫН 26
СРЕДА
1959 он

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

Сэн 20 мунгэн.

Борьёогой механизаторнуудай уряаг бугэдөөрөө дэмжэе!

ХУРЯАЛГА ДЭЭРЭ 2—3 НОРМО ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ ОРОЛДОЕ

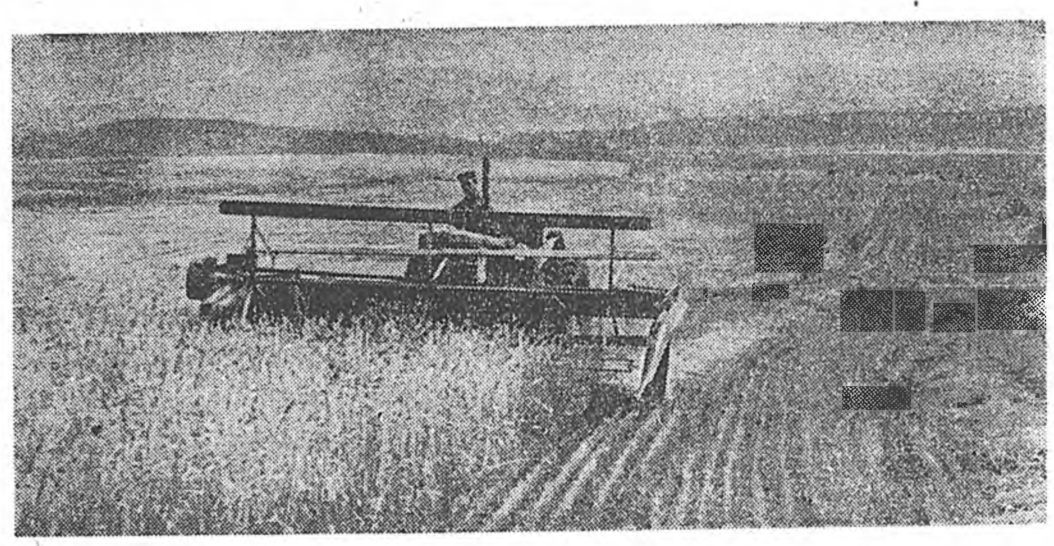

Хуряалгын агрегат бүхэниие бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахые уряалһан Борьёогой совхозой механизаторнуудай жэшээ хаа хаанагүй халан абтажа байна. **Зураг дээрэ:** үдэр бүри 1,5—2 нормо дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн Кяхтын совхозой лафетнэ жаткын машинист Михаил **Федосеев** ажаллажа ябана.

С. Климовэй фото.

ПОЛЕВОЙ СТАН БҮХЭНИИЕ ПОЛИТИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИИН ГОЛ ГУЛАМТА БОЛГОЕ

[К]ПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пле[нумые у]арлаха тухай мэдээсэлээр [хүтэлбэрилһэн] республикымнай ажал[шад] [тү]үхэтэ долоон жэлэй түрүү[шын] жэлдэ абаһан хүндэтэй уял[га]аа болзорһоонь урид дүүргэ[хын] түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэ[жэ бай]на.

[Хүдө]өө ажахын талаар абаһан [социа]листическэ уялгануудай гүй[сэлтэ] энэ жэлэйнгээ тарья ху[ряалгы]е саг болзор соонь, гээлтэ [гар]гагүйгөөр үнгэргэһэнһөө дул[дыда]ань мэдээжэ. Тиимэһээ тарья [хуряа]жа байһан зоной дунда ойл[гуула]мжын хүдэлмэри тодорхой[гоор], [ш]аша үрэ ехэтэйгээр ябуулха, [социа]листическэ мүрысөө хэзээ хэ[зээн]һээ үргэнөөр эмхидхэжэ, [үдэр] бүриин үдэрэйнь даабарие [тэрэ] дүүргүүлхэ гээшэ колхо[з], совхозуудай партийна эхин [органи]заци бүхэнэй эгээл шухала [уялга]ын болоно.

[Мүн]өө тарья хуряалгын түлэг [дунда]а ябажа байхада соёл сурта[лай хү]дэлмэри нэн түрүүн полевой [стану]удта, тарья хуряагшадай дун[да яб]уулагдаха ёһотой. Энэ та[лаар] абабал, КПСС-эй Бичурын[аймаг]ай айкомууд, тэндэхи кол[хоз, с]овхозуудай партийна эхин [органи]зацинууд полевой стануудай [бүхэн]дэ улаан булан, агитпункт[үүдые] эмхидхэжэ, ехэ һайшаалтай [хүдэлм]эри хэжэ байна. Бичурын [аймаг]та 24 агитпункт полевой ста[нуу]дэ[эгүүр] байгуулагдаад, янза [бүриин] хүдэлмэри ябуулжа заха[... Т]эндэхи Ждановай нэрэмжэтэ [колхо]зой парткомой (секретарь [нүхэр] Санжиев) зүгһөө тарья ху[ряагш]адай дунда эмхидхэдэг хү[дэлмэ]рилгын хүдэлмэриие абаад [хар]аян, Хуурай Ключ гэхэ мэ[тэ бр]игадуудай полевой стануудтань [һайн] түхеэрэлгэтэй агитпунктнууд [байгуу]логдонхой. Тэндээ харуулан [хэлэх]э агитаци шадамараар эм[хидх]эжэ: шэнэ газетэ болон жур[налн]уд ходо табяатай байдаг, ра[диопр]иёмник бии, болбосон наада[най] элдэб хэрэгсэлнүүд эл[... һ]онирхолтой хөөрэлдөөн, лек[ци]лон элидхэл, аман үгын жур[нал, а]суудалда харюу үгэхэ үдэшэ [...]эй ёһоор ажал хүдэлмэритэй [холбо]отойгоор боложо байдаг.

[Гэбэ]шэлэн Кударын аймагай [парти]йна эхин организацинууд та[рья х]уряагшадай дунда политиче[скэ хү]дэлмэри муу бэшээр ябуулна. [Тэд]ан ойлгуулха агитаци поле[вой с]тануудтань илангаяа һайнаар [ябуу]лагдаа. «Путь Октября» кол[хозой] партийна организаци брига[дын] комбайнай агрегадуудай аба[һан у]ялганууд болон зорилгонууд, [ту]үүлэй дүй дүршэл, хэһэн [ажал]айнь дүнгүүдые уран гоёор бэ[шээд] эли газарта хададаг болон [с]оциалистическэ мүрысөөнэй [дүн]дээр үдэр бүри «Дайшалхы [хууда]һан», гурбан хоног соо нэгэ [удаа] «Метла» гэжэ шог найруул[гын] хуудаһан гаргагдана. Үдэ[рэй]өө нормо дүүргэдэггүй, ажал[ай х]айша хэрэгээр хандадаг за[рим х]үүл тэндэнь хурсаар шүүм[жэлэг]дэнэ. «Телевизор» гэ[жэ с]амбартаа ажалай түрүүшүү[лые х]аргтадаг, даабаряа дүүргэдэг[гүй, а]жалдаа гээгдэдэг хүнүүдые [шүүмж]элдэг байна. «Эрхимээр [ажал]лабал—коммунизмда түргөөр [хүрэхэб]» гэһэн гаршагтай аман үгын [журн]ал үе үе гаргагдажа, тарья ху[ряалг]ын ябаса, дутагдалнууд ту[хай,] ашаглагдаагүй байһан арга [боло]мжо тухай тодорхой, һонир[хол]ойгоор хэлсэгдэнэ. Комбайнай [агрег]ат бүхэндэ томилогдоһон аги[тато]рнуудынь ойлгууламжын хү[дэлм]эри үргэнөөр ябуулна, социа-листическэ мүрысөө шадамараар дэлгэрүүлнэ.

Тарья хуряагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри иимээр ябуулаад байхада, тэдэнэй журам бэхижэжэ, эдэбхи зориг бадарна, ажал хүдэлмэринь улам эршэтэй, бүтээсэ ехэтэй болоно.

Гэхэ зуура зарим аймагуудай партийна эхин организацинууд тарья хуряагшадай дунда, полевой стануud дээгүүр политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой партийна эхин организаци (секретарь нүхэр Тумпуров) тарья хуряалгын түлэг дундаа ябажа байбашье, Сулхар нютагай нэгэдэхи, хоёрдохи комплексно бригаданuудай полевой станда соёл болбосоролой хүдэлмэри эмхидхэжэ эхилээдүй байһаар.

Иимэрхүү дутагдалнууд Заиграйн аймагай Ленинэй, Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, Хоринн аймагай «Дружба» колхозуудай партийна эхин организацинууд. ташье бии байна.

Тарья хуряалгын үедэ соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай гол анхаралынь полевой стануудта, тарья хуряагшадай дунда ябуулагдаха политическэ хүдэлмэридэ хандуулагдаха ёһотой. Гэхэ зуура культурно-гэгээрэлэй зарим эмхи зургаанууд энэ уялгаяа дүүргэнэгүй. Жэшээнь, Зэдын аймагай 21 кинотүхеэрэлгын 17-ниинь ажалладаг нэрэтэй. Тэрээнһээ боложо Доржи Банзаровай, Кировэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудта, Борьёогой совхозой 3-дахи фермэдэ тэжээл бэлэдхэлгын, тарья хуряалгын үе соо кино хаа яахан лэ харуулагдана. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой харьяата Дооло Үшөөтэйн, Дэрэстэйн библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд үбһэ, тарья хуряагшадай культурна эрилтэ хангахаар оролдолго гарганагүй.

Колхоз, совхозуудай партийна эхин организацинууд тарья хуряалгын үедэ арад зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр, үрэ ехэтэйгээр ябуулжа, хүн бүхэниие ажал хүдэлмэридэ хабаадуулха, үндэр бүтээсэ хангаха зэргэтэй. Политическэ хүдэлмэриин гол гуламта болохоор һайн түхеэрэлгэтэй агитпунктнуудые полевой стан бүхэндэ эмхидхэжэ, политическэ хүдэлмэриин элдэб формо: лекци, элидхэл, хөөрэлдөө. аман үгын журнал, асуудалда харюу үгэхэ үдэшэ, үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй уулзалга, газетэ, радио, кино гэхэ мэтые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

Механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүн үдэр бүри гаргажа, түрүүшүүлые Хүндэлэлэй, дүнгүүдэй самбарнуудта, ханын газетэдэ бэшэхэ, ажал хүдэлмэридөө хойрогоор хандадаг, даабаряа дүүргэдэггүй хүнүүдые шог найруулгын булан, «Дайшалхы хуудаһан», «Сахилгаан» газетэнүүдээр дамжуулан хурсаар шүүмжэлхэ ёһотойбди.

Мүнөө колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй нилээд олоороо полевой стануудтаа суглараад байха үедэнь ойлгууламжын хүдэлмэриие тарья хуряалгын ябасада эли бодо нүлөөлхөөр эмхидхэн, олониитын эршэ зоригые баатар габьяата ажалда элсүүлжэ, тарья хуряалгаяа богонихон болзор соо, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ гээшэ колхозууд, совхозуудай партийна организаци, хүдөөгэй коммунист бүхэнэй арюун нангин уялга болоно.

„Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын 1941—1945 онуудай Агууехэ дайнай түүхэдэ" захил эхилбэ

«Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын 1941—1945 онуудай Агууехэ дайнай түүхые» КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институт зохёожо байнхай. Энэ түүхые СССР-эй Оборонын министерствын сэрэгэй хэблэл барлан гаргаха юм.

Энэ зохёол дотор 1941—1945 онуудай сэрэгэй гол событинууд, манай ороной экономическа болон олониитын-политическэ хүгжэлтэ, тэрэшэлэн эдэ жэлнүүдтэ СССР-эй бэелүүлдэг гадаадын политикын асуудалнууд марксистска ёһоор шэнжэлэн харуулагдаха байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэхи манай Эхэ ороной эгээн хүшэр хүндэ, баатарлиг ажабайдалай түүхые һонирходог үргэн олон уншагшадта энэ зохёол зорюулагдана. Зургаан томһоо бүридэһэн энэ зохёолдо захил эхилээ.

Нэгэдэхи том доторнь дэлхэйн хоёрдохи дайнай эхилһэн, СССР-тэ добтолон оролгодо империалистическэ гүрэнүүдэй бэлэдхэһэн тухай хэлэгдэхэ байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түрүүшын үеын (1941 оной июлиин 22—1942 оной ноябрь) событинууд тухай хоёрдохи том дотор хэлэгдэхэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хоёрдохи үеын (1942 оной ноябрь—1943 оной декабрь) событинууд гурбадахи том соо харуулагдаха юм.

Фашистска Германиие бута сохилгоор (1944—1945 онууд), тэрэшэлэн Японой империалистнуудай диилдэлгээр түгэсэһэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай гурбадахи үе тухай дүрбэдэхи, табадахи томууд соо бэшэгдэхэ байна.

Зургаадахи том дотор Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ дүнгүүд, дэлхэйн бүхы хоёрдохи дайнай дүнгүүд гаргагдаһан, Советскэ гүрэнэй илалтануудай эшэ үндэһэнүүдтэ шэнжэлэл хэгдэһэн, дайнай хойто тээхи хүгжэлтэ, мүн эб найрамдалай, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхын түлөө тэмсэл харуулагдаһан байха.

Бүхы томуудынь олон үнгын картануудаар, документальна болон уран һайханай зурагуудаар, тайлбари үгэһэн материалнуудаар хангагданхай. Энэ зохёол бүхы дээрээ 1960—1961 онуудта хүсэдөөр хэблэн гаргагдаха. Нэгэ томойнь сэн 30 түхэригтэ, бүхы зохёолой сэн—180 түхэригтэ юм.

Советскэ Союзай болон Гвинейн Республикын правительственна делегацинууд уулзаба

Советскэ Союзай болон Гвинейн Республикын правительственна делегацинууд августын 24-дэ Кремль соо уулзаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян, Гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, Гадаадын оронуудтай экономическа харилсаа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо В. С. Семенов, мүн СССР-һээ Гвинейн Республикада байдаг элшэн сайд П. И. Герасимов болон бусад советскэ талаһаа уулзалгада хабаадаба.

Гвинейн национальна суглаанай түрүүлэгшэ, демократическа партиин национальна политбюрогой гэшүүн, политическэ секретарь Сайфулай Диалло (делегациие толгойлогшо), ниитын хүдэлмэриин министр, национальна политбюрогой гэшүүн Исмаил Туре, правительствын генеральна секретарь, национальна политбюрогой гэшүүн Жан Фараге-Тункара Гвинейн талаһаа уулзалгада хабаадаһан байна.

Үнэн зүрхэнэй, хани халуун үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ Советскэ Союзай болон Гвинейн Республикын хоорондохи экономическа харилсаанай асуудалнуудаар һанамжануудые мэдэлсэлгэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Хэлсээнүүдэй дүн тухай хамтын тусхай коммюнике толилогдохо байна.

Советско-гвинейскэ документнүүдтэ гар табигдаба

[С]оветско-гвинейскэ коммюнике-[дэ] Советскэ Социалистическэ Рес[пуб]ликын Союзай правительствын, [Гви]нейн Республикын правительст[вын] хоорондо «экономическа болон [техн]ическэ харилсаа холбоо бай[гуул]ха тухай хэлсээндэ» августын [24-д]э Кремлиин Ехэ ордон соо гар [таби]гдаба.

[С]ССР-эй Министрнүүдэй Сове[дэй] Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлог[шо] А. И. Микоян, Гвинейн национальна суглаанай түрүүлэгшэ, демократическа партиин политбюрогой гэшүүн, политическэ секретарь Сайфулай Диалло коммюникедэ гар табиба. Гадаадын оронуудтай экономическа харилсаа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, мүн Сайфулай Диалло хэлсээндэ гар табяа.

(ТАСС).

Түрүүшын тарья—гүрэндөө

БИЧУРА. (Телефоноор абтаба). **Эндэхи Ждановай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд тарья хуряалгаяа эршэмтэйгээр ябуулжа, эдэ үдэрнүүдтэ амяарлан хадаһан баалнуудаа суглуулан сохижо эхилээ. Колхозой 1-дэхи, 3-дахи бригаданууд түрүүшынгээ тарьяае бэлэдхэлэй пунктда тушаажа байнхай.**

Колхозой шофер Семен Иванович Баженов Харланай бэлэдхэлэй пунктда тарья зөөнэ. Һүүлэй мэдээгээр энэ колхоз гүрэндэ 150 центнер тарья тушаагаа. Тарья тээхэ, буулгаха хүдэлмэридэ Степан Синицын, Алексей Куртошин гэгшэд шалгарна.

Гурбадахи бригадын партийна эхин организациин секретарь нүхэр Матвеев тоог дээрэ ажалладаг хүнүүдэй хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, социалистическэ мүрысөөе нүлөө ехэтэйгээр ударидажа шадаа. Тэрэнэй ашаар тоог дээрэхи хүдэлмэри үдэр, һунишье таһалданагүй. Мүн Харланай бэлэдхэлэй пункт үдэр, һуни илгадгүй тарья тушаажа абана.

А. Ткачева.

Колхознигуудай урма зориг

Закаменай аймагай «Коммунизмын зам» колхоз энэ жэл 572 гектарта ороо̆һо тарья, 437 га тэжээлэй ургамалнуудые кукуруза, наран сэсэг, овёстой холижо, мүн олон жэлэй ногоо тариһан юм.

Агротехническэ болзортонь, һайн шанартайгаар таригдаад, мүн шииг нойтоор элбэг байжа, ороо̆һо тарьянай ургаса угаа һайнаар гараа.

— Хамтынгаа хүсөөр мүнөө жэл одоол баян ургаса ургуулаабди. Энээнээ багаханшье хоролтодо оруулангүй хуряажа абахаяал оролдохомнай, — гэжэ колхознигууд мэдүүлнэ.

Партиингаа ээлжээтэ Пленумэй угтамжада баян ургасаяа тон богони болзорто, гээлтэдэ оруулангүй хуряажа абахаар механизатор, колхознигууд зоригжонхой.

А. Ловцов.

Удэр, һунигүй хадажа захалба

Курумканай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой тарьялан дээрэ аржагар томо колостой шэниисэ миралзан долгилоод, харахадашье урматай. Тус колхоздо иимэ баян ургаса үнихэнэй үзэгдээгүй юм. Колхозой 3000 гектар тарьян, һаянай хура бороотой байгаашье һаань, эдеэгээ хүсэжэ, эндэхи механизаторнууд зарим участогуудаа амяарлан хуряажа эхилбэ. Бүхы тарьялангайнь гектар бүриһөө дунда зэргээр 10—12 центнер ургаса хуряагдахаар хараалагдана. Колхозой гэшүүд элбэг ургасаяа богонихон болзорто, гээлтэгүйгөөр хуряажа абахын тула бүри эртээнһээ машина, техникээ һайса заһабарилжа бэлдэһэн юм. Тиихэдэ 2 комбайн, тарья сэбэрлэдэг «ОВ-10», ороо̆һо ашадаг машинануудые гүрэнһөө худалдажа абаа һэн. Томогто гэжэ газарай тоог дээрэ 588 дүрбэлжэн метр складай талмай цементээр хушагдаа.

Августын 15-най үдэр тус колхозойхид аймаг соогоо түрүүлэн тарьягаа хуряажа оробо. Мүнөө тарьялан дээрэнь 6 лафетнэ жатка хүдэлжэ байна. Урдандаа прицепщигээр хүдэлжэ байһан залуу хүбүүд: Владимир Вохмин, Анатолий Маладаев, Виктор Аюшеев гэгшэд жаткануудта хүдэлнэ. Тэдэнэр үдэр бүри 12 гектар тарья баал болгожо унагааха даабаритай аад, 20 гектарһаа доошо бэшые хадахын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлээд, үсэд шангаар ажаллана. Залуу хүбүүд хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь хүсэлдүүлжэ, үдэрэй 20—25 гектар хадана.

Тус колхоз бүхы тарьянайнгаа 90 процентыень богонихон болзорто амяарлан хуряаха түсэбтэй юм. Тиимэһээ августын 20-һоо эхилжэ тарьягаа үдэр, һунигүй хададаг болоо. Гадна эртэнэй хадаһан баалнуудаа суглуулжа, сохижо эхилээ. Баал суглуулгада 10 комбайн хүдэлнэ. Комбайнуудые жолоодогшоор дүй дүршэл ехэтэй, үнинэй механизаторнууд Жаргал Гармаев, Петр Козулин, Трофим Соломенко болон бусад ажаллахадаа үдэрэйнгөө даабарие ходо үлүүлэн, һайн шанартайгаар дүүргэнэ.

Тиигэжэ колхозой механизаторнууд гүрэндөө 42 мянган пүүд һайн шанартай тарья худалдаха түсэбөө тон богонихон болзорто дүүргэхэ гэһэн эрмэлзэлгэтэйгээр ажаллана.

С. Цыбиков,
«Курумканский колхозник» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана

Хоринн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Мишарин, парторганизациинь секретарь нүхэр Д. Д. Дамбаев) урда урданайхида орходоо нилээд һайнаар ургаһан тарьягаа богонихон болзор соо, эрхим шанартайгаар хуряажа абахын тула ехэхэн бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулаа. Энэ колхоз хамтадаа 1844 гектар ороо̆һото ургамалнуудые хуряажа абаха түсэбтэй, тэрэнэйнгээ 70—80 процентые амяарлан хуряаха юм.

Колхозой механизаторнууд зургаан «С-6», нэгэ «С-4» комбайнуудые заһабарилжа бэлэн болгоо. Тиихэдэ «МТЗ-2» тракторта холбогдоһон «ЖН-4», «ЖР-4,9» лафетнэ жаткануудтай хоёр агрегат түхеэрэгдээ, «С-6» комбайнууд амяарлан хадагдаһан тарьянай баал суглуулха түхеэрэлгэтэй.

Хэдышье хура бороогой орожо байбашье һаань, колхозой механизаторнууд аймаг соогоо түрүүлэн тарья үргэлжэ дээрэнь хадажа эхилээ. Августын 20-ной үдэр колхозой үнинэй, бэрхэ механизаторнууд Иван Суровой, Цыдендамба Жапов гэгшэд Зэргэлэйн полиин хара тарья хадажа захалаа. Хоёр үдэрэй туршада эдэнэр 60 гаран гектар тарья хадаба. Нүхэд Суровой Жапов хоёр үдэр бүхэнэйнгөө даабари гушан гектарһаа доошолуулангүй, хуряалгын үе соо 600 гектар тарья амяарлан хуряаха уялга абаа. Тиигээд аймагай бүхы механизаторнуудые социалистическэ мүрысөөндэ уряа. Энэ үүсхэлыень партиин айкомой бюро һайшаагаа.

Залуу комбайнер, комсомолец Сергей Мункуев «С-4» комбайнаар Хүндын полиин шэниисэ августын 21-һээ хуряажа эхилбэ. Холбомол жаткада ябадаг Базар Гармаев тарья амяарлан хадажа эхилэнхэй.

Колхозой полевой станууд бэлэн болонхой. Үрэһэ тарья сэбэрлэхэ, ашаха, буулгаха машинанууд электрын хүсөөр хүдэлгэгдэхэ юм. Мүн тарья буулгаха, хатааха, сэбэрлэхэ цементлэгдэһэн шала бэлэн. Тарьянай складууд хүсэд бии.

Үндэр ургасаяа богонихон болзорто, гээлтэгүйгөөр хуряажа абахын түлөө Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд шангаар тэмсэжэ байна. Болохоёо байгаа КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые колхознигууд ажалай бэлэгээр угтахаар шиидэнхэй.

Г. Цырсторов.

ЭГЭЭН ТҮРҮҮЛЭН...

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Түнхэндэ саг үргэлжэ хура бороон орожо, тарья хуряалгада түбэг тойбо татахаяа забдана. Тиигэбэшье түрүү колхозууд сэлмэг наратай зарим үдэрнүүдтэ һамбаашалан, һайнаар ургаһан тарьягаа хуряажа захалаа.

Энэ шухала хүдэлмэриие аймаг дотороо эгээн түрүүлэн Толтойн сомоной «Восточные Саяны» гэжэ хүдөө ажахын артелиинхид эхилбэ. Тус колхозойхид хамта дээрээ 2700 гектар ороо̆һото культура, тэрэнэйнгээ 75—80 процентыень амяарлан хуряаха түсэбтэй. Тиигэжэ гүрэндөө 6.900 центнер тарья тушааха, худалдаха, үрэһэ хүрэнгээ хүсэд хааха зорилготой.

Эдэ бүхы харюусалгатай зорилгонуудые эмхитэй һайнаар, богонихон болзор соо бэелүүлхын тула колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Таханов Б. Х.), партийна эхин организаци (секретарь нүхэр Цыденов Б. Н.) бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хээ. Колхозой механизаторнууд тарья хуряалгада хэрэглэгдэхэ 14 комбайн болон бусад бүхы техникээ саг болзортонь хүсэд заһабарилһан байна. Һаяхан механизаторнуудай зүблөөн боложо, комбайнай агрегат, лафетнэ жаткашан бүхэндэ хүдэлмэриин график үгтөө. Тэдэнэр дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаба. Колхозой дүршэлтэй механизаторнуудай нэгэн, комбайнер Дамдин Истаев 300 гектар амяарлан хуряажа, 3000 центнер тарья сохихо уялга абаа. Комбайнернууд нүхэд Падунов, Сороковиков мүн лэ ехэхэн уялгануудые абаһан байна.

Колхозой партийна комитет тарья хуряагшадай дунда ябуулагдаха агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриин түсэб зохёожо, комбайнай агрегат бүхэндэ агитаторнуудые томилбо. Тэрэшэлэн мүрысөөнэй түрүүшүүлдэ барюулагдаха дамжуулгын Улаан туг, шан байгуулагдаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой олонхи гэшүүд тарья хуряалга дээрээ ажаллажа захалба. Августын 21-нэй үдэшэ нэгэдэхи комплексно бригадын комбайнер Иван Галсанов эгээн түрүүлэн Хушуун гэжэ газарта тарья амяарлан хуряажа эхилээ. Тэрэ хэлэхэн сагай туршада 5 га шэниисэ һайн шанартайгаар хадаба. Хоёрдохи бригадын Иннокентий Сороковиков хоёр-гурбан часай хугасаа соо лафетнэ жаткаар 6 гектар тарья хуряагаа. Үглөөдэрынь эдэнэр бүри үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, бусадта үльгэр жэшээ харуулаа.

Иигэжэ Түнхэнэй аймагай түрүү колхозойхид тарья хуряалгаяа түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаад, эмхитэйгээр ябуулжа захалба.

Гэбэшье элдэб шалтаг урдаа бараад, тарья хуряалгын хүдэлмэриие мүнөө болотор эхилээдүй колхозууд олон. Илангаяа «Сибиряк», «Путь к коммунизму» колхозууд ямаршье бодото шалтаггүйгөөр энэ шухала хүдэлмэриие эхилээдүй байһаар. Эдэ колхозууд «Восточные Саяны» колхозойхидтой адли эрхэ байдалда байгаад, нэгэшье гектар тарьяае хадаагүй байха юм. Эгээ ядахадаа эндэ машина, техникэнь, тарьянай тоог, тарья хадагалха амбаарнууд хүсэд заһабарилагдажа дүүргэгдээгүй байһаар. Хүдөө ажахын хүдэлмэриин иимэ шахардуу үедэ колхозник, механизаторнуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана, тэдэнэй эрилтэнүүд хүсэд хангагданагүй.

Тиимэһээ дурсагдаһан **хоёр колхозой** хүтэлбэрилэгшэд **тарья хуряалгые саг дары эхилээд, эмхитэйгээр ябуулхын тула яаралтай хэмжээнүүдые абаха уялгатай.**

Ив. Очиров, манай тусхай **корр.**

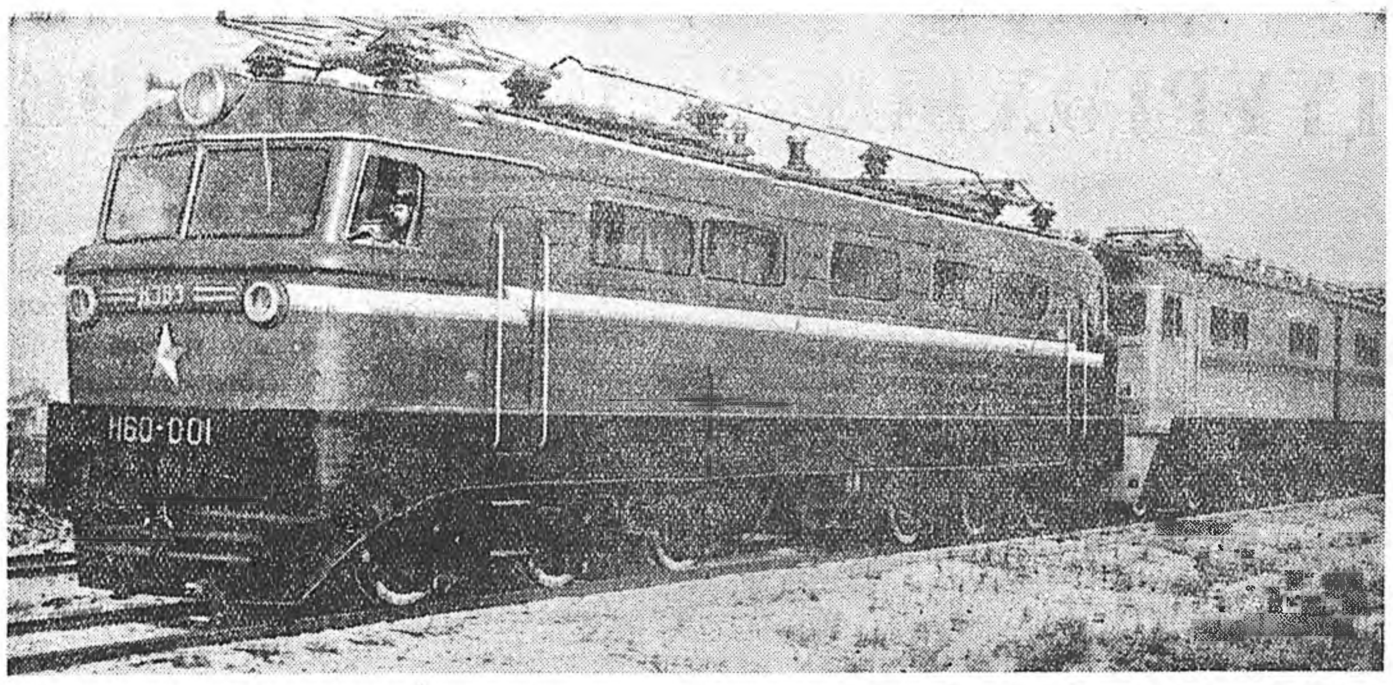

Ростовско область. Новочеркасска электровоз бүтээдэг завод переменнэ тогоор хүдэлдэг, 5.300 моринной хүсэтэй «Н-60» маркын холын замай электровозуудые олоор үйлэдбэрилэн гаргадаг болоо. **Зураг дээрэ:** «Н-60» маркын шэнэ электровоз.

ТАСС-эй фотохронико.

Партийна ажабайдал

Коммунистнууд ажал хүдэлмэреэрээ түрүүлжэ ябаха ёһотой

Партийна организацинуудай урда табигдаһан зорилгонуудай нэгэниинь бүхы коммунистнуудай эдэбхи, үүргые дээшэлүүлхэ, бүгэдөөрэн ажал хүдэлмэреэрээ түрүүлжэ ябадаг болгохо гэжэ КПСС-эй XXI съезд тодорхойлһон юм. Партиин энэ эрилтые манай аймагай партийна организацинууд бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна.

Аймагай колхозууд болон совхоздо хамтадаа 416 коммунистнууд хүдэлмэрилдэг. Эдэнэй 396-ниинь гүүртэ, отарануудта хонишод, һаалишад болонхой. Мүн олохон коммунистнууд барилга дээрэ ажалладаг. Эдэнэр бултадаа шахуу түрүү зэргэдэ ябажа, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Жэшээнь, Юрөөгэй сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци ажалдаа һайнаар хандадаг, эдэбхи үүсхэлтэй коммунистнуудые олоор хүмүүжүүлээ. Коммунистка Долгоржап Цырендоржиева арба гаран жэлдэ үүлтэртэ фермын һаалишанаар хүдэлхэ зуураа, зондоо хүндэтэй, магтаалтай болонхой. Колхозой олохон һаалишад нүхэр Цырендоржиеваһаа үльгэр жэшээ абадаг, мэдээгүй, ойлгоогүй юумэеэ асуудаг юм. Долгоржап Цырендоржиева 1957 ондо дааһан үнеэн бүриһөө 5 мянга гаран литр һү һаажа, аймагһаа гадна, бүхы республика соогоо алдаршаа һэн.

— Би КПСС-эй гэшүүн хүм. Тиимэ хадаа ажал хүдэлмэриингөө талаар түрүү зэргэдэ ябаха уялгатайб. Залуу һаалишадта туһалха ёһотойб,—гэжэ нүхэр Цырендоржиева хөөрэдэг.

Долгоржабай жэшээгээр ажаллажа, түрүү һаалишан болоһон хүнүүд энэ колхоздо олон. Тэдэнэй нэгэн—Пылжид Жалсанова Россин гүрэндэ Бурят ороной һайн дурааяа нэгэдэн орһоор 300 жэлэй ойн баярай һайндэрөөр Социалистическэ Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

КПСС-эй гэшүүн, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ фермын һаалишан Долгор Нимаева 40 гаран наһатай болобошье, залуушуулһаа дутангүй ажалладаг, һү һаалгаар ходо үлүү гараад ябадаг. Августын нэгэнэй байдалаар нүхэр Нимаева үнеэн бүриһөө 1500—1500 литр һү һаагаа.

Ажал хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые үсадхаха талаар «Эрдэм» колхозой һаалишан —коммунист Ашигта Цырендоржиева һайн жэшээ харуулдаг. Нютагай үүлтэрэй үнеэдтэй гүүртын һаалишад үнеэдэйнгээ хүхэ дэлэнгые үдэр бүри бүлеэн уһаар угаадаггүй, массаж хэдэггүй байгаа. Энээн тухайдань партийна суглаан дээрэ тодорхойгоор хэлсэжэ, зохихо хэмжээ абхуулаа. Мүн нүхэр Цырендоржиевагай үүсхэлээр гүүртын үнеэд суудхэлжэ бэлшээгдэдэг болоо.

«Эрдэм» колхозой һаамхай үнеэдэй үшөө нэгэ гүүртэнь Обоон Ара гэжэ нютагта байралдаг. Тэндэ арба гаран колхозник ажаллана. Гүүртын малшад бардам хүрэхэ (1000 центнер) үбһэ тэжээл өөһэдын хүсөөр бэлэдхэхэ гэһэн һайн һайхан үүсхэл гаргаа һэн. Тэрээниень колхозой правлени, партком, партиин Сэлэнгын айкомой бюро һайшаан дэмжэһэн байна. КПСС-эй гэшүүн Алексей Доржиевич Аюров түрүүтэй гүүртын малшад абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула үбһэ хуряалгада бултадаа хабаадалсана. Эдэнэр 600-гаад центнер үбһэ хуряажа, сомонхой.

***

Аймаг доторхи промышленна предприятинуудта 600-гаад коммунистнууд хүдэлнэ. Партийна организацинууд коммунистнуудаа харюусалга ехэтэй ажалда табиха гэжэ оролдодог. Галуута Нуурай станциин парткомой энэ талаар хэжэ байһые хараад үзэе. Паровозой машинистаар хүдэлхэ гээшэ ехэ хүндэтэй, харюусалгатай хэрэг. Тиимэһээ станциин партком коммунистнуудые паровозой машинистнууд болгожо томилдог, һайнаар хүдэлдэг партийнабэшэ машинистнуудые партида абадаг байна.

Галуута Нуурай станциин паровозно депогой машинист, КПСС-эй гэшүүн Иван Прудников Валентина Гагановагай жэшээгээр шэнэ маркын һайн паровозоо ондоо хүндэ тушаагаад, хэды дахин капитальна заһабарилгада ороһон, хуушан паровоз даажа абаад урдынхиһаа һайнаар хүдэлнэ.

Мүн тэндэ паровозой жолоошоноор хүдэлдэг, КПСС-эй унинэй гэшүүн В. Сампетов үйлэдбэриин үндэр амжалта жэл бүри туйладаг юм. Нёдондо 40964 тонно ашаа зөөгөөд, 136 тонно нүүрһэ алмаһан байна. Деподоо агитатор болоод, партийна организациин хүдэлмэридэ мүн лэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

В. И. Семенов Галуута Нуурай станцида ерэжэ хүдэлһөөр унихэнэй. Энэ үе соогоо паровозно машинистын мэргэжэл олоо, КПСС-эй гэшүүн болоо. Мүнөө нүхэр Семенов Зүүн Сибириин түмэр замай эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэндэ тоологдоно. Энэ машинистын хүтэлбэрилдэг паровозно бригадада һаяхан коммунистическэ гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Коммунистнуудай түрүү үүргые гэршэлһэн иимэ жэшээнүүд энэ станцида олон бии.

Станциин партийна комитет, тэрэнэй секретарь нүхэр А. А. Мурзин, коммунистнуудай ажал хүдэлмэри дээрэ түрүүлжэ ябахынь тулада ехэхэн оролдолго гаргадаг. Коммунистнуудай ажал хүдэлмэри, түрүү үүргэ тухай, эрхим хүдэлмэришэдые партиин гэшүүн болгожо абаха тухай асуудалнууд үе үе болоод партийна суглаан дээрэ хэлсэгдэжэ байдаг. Партийна кабинедтэнь «КПСС манай гүрэнэй хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы хүсэн мүн», «Коммунистнуудай гол зорилго тухай» гэхэ мэтын темэнүүдтэй лекцинүүд ходо уншагдажа байдаг болонхой.

Партиин райком, тэрэнэй эмхидхэлэй таһаг үйлэдбэри дээрэ ажалладаг коммунистнуудые олошоруулхын тула горьтой юумэ хэнэ, саашадаа бүри ехэ оролдолго гаргаха зэргэтэй. «Эрдэм», Тельманэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудтахи коммунистнуудай 70—80 процентнь үйлэдбэридэ хүдэлнэ.

Гэбэшье үйлэдбэри дээрэ хүдэлдэг коммунистнуудта түрүү үүргыень дүүргүүлхэ талаар үшөөл олохон дутагдалнууд бии байһаар. Жэшээнь, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци коммунистнуудайнгаа ажалда ямараар хандадагые, хэнэй ямар ажал хэдэгые ходо хинан шалгадаггүй байба. Энэ колхозой үбһэ хуряалга, силос даралгын звенонуудые ехэнхидээ коммунистнууд хүтэлбэрилдэг аад, хүдэлмэриинь дүн хангалтагүй байна. Гэбэшье эдэнэр юундэ муугаар ажалланаб, силос даралга, үбһэ сомолгоор графигаа юундэ дүүргэнэгүйб? гэһэн асуудал колхозой партком дээрэ нэгэшье дахин хэлсээгүй байшоо.

Аймагай партийна эхин организаци бүхэнэй коммунистнуудайнгаа ажал хүдэлмэри дээрэ түрүү үүргэ дүүргэлгые ходо шалгажа, хэлсэжэ байха, үйлэдбэриин шиидхэхы һалбаринуудта партиин гэшүүдые олоор табиха уялгатайнь элитэ.

А. Бардонов.
Б. Ширеторов,
КПСС-эй Сэлэнгын айкомой хүдэлмэрилэгшэд.

Ой модоной предприятинуудта

Модошодой мүрысөөн

Пумаажан болон модо болбосоруулдаг промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай областной комитет, «Забайкаллес» комбинат республикын модо бэлэдхэлэй пунктнууд, мастерска участогуудай хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөнэй июль һарын дүн гаргаба.

Модо бэлэдхэхэ пунктнуудай дунда Хандагатайн леспромхозой Санговой пунктын модошод онсо шалгарба. Пунктынхид модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ июль һарынгаа түсэбые 132 процент, модо ашаха түсэбөө 133 процент дүүргэбэ.

Тус пунктын коллективтэ Совнархозой болон профсоюзай областной Соведэй дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шан барюулагдаба.

Итанциин леспромхозой Буруулиин пункт хоёрдохи, Баргажанай леспромхозой Лебяжиин пунктын модошод гурбадахи һуури эзэлбэ.

Июль һара соо нүхэр Ярославцевай хүтэлбэрилдэг мастерска участок (Хандагатайн леспромхоз) ехэ бүтээсэтэйгээр ажаллаһан байна. Эдэнэр һарынгаа түсэб 148 процент дүүргэбэ. Тус участогта совнархозой болон облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Байгалай леспромхозой нүхэр Дахинай хүтэлбэрилдэг участок мүрысэгшэд соогоо хоёрдохи һуури эзэлээ.

Н. Тюрнев.

1,5 дахин даалгабаряа дүүргэнэ

Федосья Егоровна Чебунина Улан-Удын модоной заводто унинэй хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Чебунина ажаллажа эхилхэһээ хойшо заводойхидойнгоо дунда шударгуу, ехэ оролдосотой хүдэлмэришэн гэжэ суурхадаг байна.

Мүнөө нүхэр Чебунина модо хюрөөдэлгэ дээрэ хүдэлжэ, үдэр бүриингөө даалгабарие 150—160 процент дүүргэнэ.

Зураг дээрэ: Ф. Е. Чебунина ажаллажа байна.

З. Веснинагай фото.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛ...

Политическэ болон соёлой хүдэлмэри тухай ходо бэшэ...

Республикын холын хойто аймагуудташье, байгаалиин эрхэ байдалай хэдышье шанга байбал, хүдөө ажахынь һүүлэй жэлнүүдтэ хараа байса өөдөө дэмжэжэ байна. Жэшээнь, Ахын аймагые абаад үзэе. Тон һүүлэй жэлнүүд хүрэтэр эндэхи колхозуудай, теэд гансашье колхозуудай бэшэ, мүн аймагайшье зарим хүтэлбэрилэгшэд тэндэхи нютагайнгаа хатуу шэрүүн уларилые урдаа барьяад, мал болон таряан ажалаа хуушанай бүдүүлиг аргаар эрхилдэг байбал, мүнөө үедэ эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үргэнөөр ажалдаа хэрэглэдэг боложо байна. Энээнэй үндэһэн дээрэ малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, таряалангай болон сабшалангай талмайе үргэдхэхэ талаар зарим тэды амжалта туйлагдаа. Энэмнай урдынхитай, 3—4 жэлэйхитэй сасуулхада, тиимэ байна бшуу.

Теэд Ахын аймагай партийна, советскэ эмхи зургаанууд мал ажалай үндэһэн шухала асуудалнуудта анхаралаа һулаар табина. Жэшээлхэдэ, малай үүлтэр һайжаруулха асуудал тухай тэндэхи **«Красные Саяны»** гэжэ газетэ оройдоо бэшэдэггүй. Зүгөөр нютагай эрхэ байдалда таараһги, ашаг шэмэ ехээр үгэдэг—тиимэ үүлтэрэй мал үсхэнгүйгөөр, һү, мяха, ноохо яагаад абажа болохо юм. «Красные Саяны» гэжэ газетэ һү ехээр һааха гэһэн уряал номер бүхэндөө томо томо үзэгүүдээр барлан гаргадаг. Гэхэтэй хамта, һү ехэтэй үнеэдтэй болохо гэхэ гү, али үнеэдэйнгээ үүлтэр һайжаруулха тухай оройдоошье бэшэдэггүй. Энэ газетэ мяха, ноохо ехээр абаха гэһэн уряа лозунг номер бүхэндөө гаргадагшье һаа, энээнэй үндэһэн шухала асуудал—мяханай малай, һайн ноохотой хонидой үүлтэр һайжаруулха тухай дуугай гарадаг. Тобшоор хэлэбэл, Ахын аймагай хадалиг, шэмэрүүн хүйтэн эрхэ байдалда таарүү тэсэмгэй, ашаг шэмэ ехэтэй—тиимэ үүлтэрэй мал үсхэхэ гэһэн гол асуудалые партиин айкомой, аймсоведэй орган «Красные Саяны» гэжэ газетэ хэрэгсээнэгүй гү, али мартажархина гэбэл алдуу болохогүй.

Мүнөөшье байгаа өөдэгүй үүлтэрэйнгээ малһаа һү, мяха, ноохо ехээр абаха гээд лэ үдэр бүри бэшэжэ байхадаа, газетын буруугүй гэжэ хэлээл. Энээнэй түлөө тус газетые зэмэлхэгүй, харин магтаха хэрэгтэй.

Гэхын хажуугаар, һү, мяха, ноохоной зүн дэгээн «бурханай хайраар» абтадаггүй, харин колхозникуудай, хүдэлмэришэ бэрхэ хүнүүдэй хүдэр гараар бүтээгдэдэг, абтадаг байһаниинь хүн бүхэндэ мэдээжэ ха юм.

Һаалишад, мал адуулагшад, хонишод, адуушад эгээл эдэнэр хадаа малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гэһэн харюусалгата зорилгые үнэн шударгуу ажалаараа шиидхэдэг ха юм. Тиимэһээ партийна организацинууд, тэдээнэй органууд—хэблэмэл болон ханын газетэнүүд, малшадай, таряашадай дунда политическэ болон соёлой хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, тэдээнние улам һайнаар ажаллахын тула зоригжуулха, тэдэнэй байра байдалай асуудалда анхаралаа ходо ... байха зэргэтэй.

Гэхэтэй хамта, «Красные ... газетэ малшадай дундахи ... ческэ болон соёлой хүдэлм... хай оройдоо бэшэдэггүй ... Апрельһээ хойшо һүүлэй ... һарын тус газетын номер... ираад үзэхэдэ, политическэ ... соёл культурын хүдэлмэри ... бэшэгдэһэн гурбан түрүү бэш... һээ ондоо, нэгэшье материал... асуудалаар толилогдоогүй ... юм. Тинхэдээшье, тэндэ түр... шэгүүдыень ямар нэгэн инст... заабари шэнги бүгэдэ зон... дээжэ энэ тэрэ юумэ тоол... рашаһан байха юм. Май ... номерто толилогдоһон «Нүл... тэй, тодорхой агитациин түл... жэ гаршагтай түрүү бэшэг ... шье газетэдэ, Түнхэндэшье, ... гажандашье, Яруунынишье га... абаашаад табибал таарахаар ... мээр, нютагайнгаа байдал д... нэгэшье жэшээ баримтаг... юрын захяа захиралта мэтэ... шэгдэһэн байна.

Газетэ гээшэмнай пропага... агитатор байхынгаа хажуугаа... хидхэгшэ, олониитын трибуна ... зэргэтэй ха юм. Теэд «Кр... Саяны» гэжэ газетэдэ пар... политическэ, культурно-гэгээ... асуудалаар бэшэдэг авторну... үсөөн хэбэртэй. Газетын ном... дые ираад харахада, өөһэ... хүдэлмэриин дүй дүршэл тух... шэһэн нэгэшье агитаторые, ... газетын нэгэшье редакторы... бай болон улаан булангай ... даагшые олохогүйт. Тэрэшэл... литическэ болон соёлой хү... риин дүй дүршэлые согсоло... ниитын дунда дэлгэрүүлхэ ... һэдэлгэ газетын редакци өөр... гаргана аа гү гээд бэдэрбэл, ... юумэ олохогүйт. Тобшоор хэл... политическэ болон соёлой хү... риин һайн дүй дүршэл га... тон муугаар харуулагдана.

Гадна парторганизаци... политическэ, культурно-гэгээ... эмхи зургаануудай—соёлой ... мэридэхи дутуу дунданууд э... хээр шүүмжэлэгдэнэгүй.

«Красные Саяны» газетэ ... шадай, илангаяа холын мал... байра, байдалые һайнаар ... хэ: тэдээндэ зохид һайн гэр, ... булан, бани гэхэ мэтые ... үгэхэ, эдихэ хоолыень, үмдэх... саһыень хангаха; радио ... үгэхэ, кино харуулха, үргэн ... лэлэй эд бараа абаашажа ... дуулха гэхэ мэтэ асуудал... анхаралаа тон багаар табида... на.

Коммунистическэ общество... гэрэнгы үргэнөөр байгуулха... да манай арадай дамжан оро... хадань, идеологическа хүдэл... арадай шиидхэжэ байгаа то... зорилгонуудтай холбоо ябуул... рэгтэ Коммунистическэ парт... мүнөө үедэ партийна орган... нуудай гол анхаралые ханд... Тиимэһээ коммунизмын мате... на үндэһэ һуури байгуулал... нэгэн бүлэг бологшо малша... хай, тэдэнэй байра байдал ... руулха, оюун мэдэрэлыень ... лүүлхэ тухай анхаралаа ... гээшэ аймагай газетэнүүдэй, ... тоодо «Красные Саяны» га... арюун уялга мүн.

Хуушан домогой хуби заяан

☆

Түнхэндэ холын бэлшээри ехээр ашаглагдадаг болоо

☆ ☆

Жэмһэг тосхонһоо урагшаа үндэр хадын хяра дээгүүр шэртэн харахада хүбшын хүхэ хушаар бүрхөөһэн зурагар ута харгы харлан харагдадаг. Энээниие нютагай зон «Бухын харгы» гэжэ урданһаа хойшо нэрлэдэг зантай. Иигэжэ нэрлэхэнь ямар ушартай байба гээшэб? гэжэ нэгэтэ Дашын Шагдарһаа асуухадам, тэрэ нүхэр иимэ домог намда хөөрэжэ үгөө һэн.

...Урда эртэ сагта тайгын ехэ тала дээрэ ямаршье нэгэ хаанай олон һүрэг адуу мал бэлшэдэг байба гэхэ. Үбдэгтэ хүрэмэ үндэр үдхэн ногоон соо үдэр һүнигүй бэлшэдэг үхэр малай дунда тарган мундуу тарлан эреэн буха ябалсадаг байба. Нэгэтэ, хаанаһаашьеб, талын олон мал соо танигдаагүй гунан хүхэ буха үзэгдэбэ. Тэрэ бухын эндэ үзэгдэһэнһөө хойшо үхэр мал үдэр һүнигүй үдэжэ, тоогүй болобо гэхэ. Тиихэдэнь тарлан эреэн буха хороо бусалжа, гунан хүхэ бухые яаха аргагүй шоо үзэжэ, шобто харан, үглөөнэй улаан нарайһаа эхилээд, үдэшын улаан наран болотор зохоржо, хүхэ бухатай хүсэ шадалаа туршаха гэжэ бэеэ зэһэдэг болобо. Тэрэ һамбаанаар гунан хүхэ буха эльдин үргэн талада дуран соогоо ябажа, үнэн бэеэ бэелэн, үбэр яһаа хүсэбэ гэхэ. Тиигэһээр хоёр бухын хүсэсэ туршаха үдэр ерэбэ. Гурбан үдэр, гурбан һүнин турша соо буха ехэ тулалдаан боложо, дүрбэдэхи үдэрэй эсэстэ тарлан эреэн буха тэсэхэсэ болижо, гунан хүхэ буха урагшаа добтолон оробо. Тарлан эреэн бухын диилдэжэ байхые харахадаа хаанай эрхэ дангина басаган алтан урга абажа, хүхэ бухын эбэрые аһан хүсөөрөө сохибо. Хүхэ бухын халга һүрэхэ зуура тарлан эреэн буха шанга гэгшээр хүсэлжэ хүхэ бухые шахардуу байдалда оруулба. Тиигээд хүхэ буха сухарижа, хүбшын хүнды руу зугадаба. Тарлан эреэн буха хүбшын хүндыгөөр, хадын эрмэг байсаар хүхэ бухын хойноһоо намнан мүрдэбэ. Һалан хуурангүй дахахадань гунан хүхэ буха гурбан хоногой газарта хүрэжэ ерээд, мэхэ гаргажа, хадын хара шулуугаар өөрынгөө дүрсэ хээд, харгы дээрэ табижархёо гэхэ. Хүхэ бухые мүрдэн намнажа ябаһан тарлан эреэн буха һүниин харанхыда хадын хара шулуу хараад, хүхэ буха байна гэжэ бодоһон бэеэрээ сухарижа ерээд, аһан хүсөөрөө шулуу мүргөөд, тархяа хахаржа, наһа бараа һэн гэхэ. Тулалдаанда мэхэ гаргажа илаһан хүхэ буха Үргэдэйн үндэр хадын хүнды жалгануудаар, урда хадын хяра дээгүүр ябан, Түнхэн нютаг орожо ерэһэн гэхэ. Хүхэ бухын удаан ябаһан газарта ута хуша ургажа, түргэн ябаһан газарта тэбэри бүдүүн хуша ургажа, «бухын харгы гараһан гэхэ».

***

Хуушан энэ домогой үг удхые шэнжэлэн үзэхэдэ, урда сагай улад зон Үргэдэй гэжэ хүбшэтэ хүндын жалга жабаануудай элбэг дэлбэг бэлшээриие эдлэн хэрэглэхэ зорилготой байбашье, зорюһондоо хүрэжэ шадаха аргагүйдөө ама аманһаа абалсан иимэ домог зохёоһониинь лаатай гэхээр байна. Теэд урдын сагта хэжэ шадахаар бэшэ юумые манай совет үеын хүнүүд бэлэхэнээр бэелүүлдэг болонхой бшуу. Хэдэн жэлэй саада тээ «Путь Ленина» колхозой малшад артелиин адуу малые түрүүшынхеэ Үргэдэйдэ гаргажа, тэндэхи элбэг эльдин бэлшээриие эдлэхэ хэрэгтэ эхи табиһан, хуушан домогто шэнэ удха шэнжэ, хуби заяа олгоһон байха юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Үргэдэйдэ жэл бүри артелиин адуу мал гарадаг болонхой. Гэбэшье Үргэдэйдэ һаяхан болотор Түнхэнэй ганса нэгэ колхозой үсөөхэн һүрэг; илангаяа залуу мал—хашараг буруунууд, гунан сарнууд гаргагдажа бэлшээгдэдэг байгаа. Теэд Үргэдэйдэ адуу мал олоор гаргажа, дүрбэн һарын туршада дүүрэн байлгажа таргалуулхада үгаа таатай, арга боломжотойшье байгаа. Тэндэ Зуун Мүрин гэжэ хадын түргэн гол урдадаг. Энэ гол руу хэдэ хэдэн багаханууд гол горход жалга жабаар урдан орожо байдаг. Тэдэ хүнды жалганууд соогуур, тэндэхи хада уулын ара үбэр талаар хээрын ногоон, ургы сэсэг ушаргүй һайн ургадаг гээшэ. Хада уулын хүнды жалгаар зундаа ехэ һэрюун байхаһаа гадна, илааһа боргооһон хомор юм. Иимэл хадань «Путь Ленина» колхозой гэшүүд 1953 ондо ниитынгээ мал ажалые саашадань хүгжөөхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэмжээ хараалхадаа Үргэдэйн бэлшээриие үргэлөөр хэрэглэхэ гэһэн зорилго табиһан байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ талаар тэндэ нилээд хүдэлмэри хэгдээ. Үбэлэй сагта шаргын харгыгаар Үргэдэйдэ хэдэн тонно дабһан абаашагдажа, зундаа малай долёохо хужар гаргагдадаг болоо. Гурбан жэлэй саада тээ артелиин гэшүүд Шадрапай Цыдёнов Бадарша Сагалуев хоёр Үргэдэйһээ бури саана ошоод, Хүдүү, Ухаа гол, Ямаата, Шэбээтэ, Ондолито, Һадарита гэхэ мэтын хүнды жалгануудаар ябажа, шэнэ бэлшээри олоһон, шугы бургааһыень сэбэрлэһэн байха юм. Тэрэ жэлһээ хойшо «Путь Ленина» колхоз Үргэдэйдэ жэл бүри ... гараа толгой малаа гаргажа ... тарлалуулдаг болоо. Гэбэшье Ү... бэлшээри үшөөл дүүрэн хэрэглэгд... үлэдэг байба.

Нёдондо хабар МТС-үүдэй трак... лой хүдөө ажахын машинануудые ... зуудта худалдажа байха үеэр Хэр... һабарилгын-техническэ станцида ... но-мелиоративна отряд байгуу... байгаа. Энэ отрядай механизатор... дондо зун аймагай колхозуудта а... ехэ туһатай хүдэлмэри хэжэрхёо. ... хүсэтэ техникын ашаар Жэмһэг тоо... урагша, үндэр хадын хяра дээгүү... үнөөхи «бухын харгын» зүрыһаа... раар горьтойхон ута, үргэн, мал ... һайн харгы гаргаа. Нютагай зон тэр... «хадын харгы» гэжэ нэрлээ. Хадын ... гы гаргалгада аймагай бүхы ко... хүбитаяа оруулһан байна. Иигэж... саһаа хойшо улад зоной шэбшэн ... байһан «бухын харгы» мүнөө ар... адуу малай холын бэлшээридэ гара... дото харгы болонхой. Энээнэй ашаа... дэйн элбэг эльдин бэлшээриие ... һайнаар эдлэхэ арга олдобо. Энэ ... Түнхэнэй колхозууд Үргэдэйдэ хэ... зээнэйхиһээ олон һүрэг эбэртэ бо... адуу мори гаргаа. Хамта дээрээ ... бэлшээридэ энэ жэлдэ 12—13 мянга... гой мал гаргагдаһан байха юм. ... «Путь Ленина» колхоз нёдондо Үр... мянга хахад толгой мал гаргаһан һ... нөө жэлдэ хамта дээрээнь гурба... хахад толгой мал гаргаад, тарга... байна. «Сибиряк» колхозой малшад... дэйдэ табан мянган толгой мал ... Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ, «Путь к ... мунизму», «Новый путь», «В... Саяны», «Искра» колхозууд Үргэд... той, Ильчир, Дархи, Хүхэй гэхэ м...

Ленинград. «Светлана» заводто ном тараалга һайнаар эмхидхэгдэнхэй. **Зураг дээрэ:** олониитын зүгһөө ном тараагша, «Светлана» заводой хоёрдохи хабсаралгын цехын туршалгашан В. В. Семенченко (баруун гарһаа) хабсаралгын участогай хүдэлмэришэд А. С. Ефремова (зүүн гарһаа) болон Л. И. Наук гэгшэдтэ ном худалдажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

1,5—2 жэлдэ хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ абая!

Үбһэ хуряалга, силос даралгаяа улам эршэмтэйгээр ябуулха

Тракторист Иван Дементьев шалгарна

«Заветы Ильича» (Тори) колхозой гэшүүн Иван Андреевич Дементьев хорёод гаран жэлэй туршада трактористаар хүдэлнэ. МТС-эй хубилгагдаһанай һүүлээр нүхэр Дементьев колхоздо һайн дурааараа ороод, «ХТЗ-7» тракторта хүдэлжэ байнхай. Нёдондо энэ трактораараа 60 гектар ногоо сабшаад, тармаад сомоһон байна.

Үбһэ ногооной элбэг һайнаар ургаһан энэ жэл дүршэлтэй тракторист Иван Андреевич үбһэ хуряалгада даабаряа үдэр бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ.

— Энэ жэл тракторни һааталгүй ябана, ажалайшье бүтээсэ ехэ. Үдэр бүри 1,5 нормо дүүргэнэб, — гэжэ нүхэр Дементьев мэдүүлбэ. **Зураг дээрэ:** эрхим тракторист Иван Дементьев ажаллажа ябана.

В. Даниловай фото, текст.

Залуугай эршэ хүсөөр...

КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые угтуулан адуу малдаа элбэг тэжээл бэлдэхын зорилготойгоор эмхидэгдэһэн социалистическэ мүрысөөндэ Хэжэнгын аймагай залуушуул эдэбхитэйгээр оролсожо, эрмэлзэлтэй шангаар ажаллажа байна.

Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ артелиин Дугар Осоровой, «Дружба» колхозой Дмитрий Мясниковой, «Победа» колхозой нүхэр Бадмажаповай хүтэлбэрилдэг залуушуулай звенонууд шэмэтэ тэжээл болохо кукуруза 80—110 гектарта тарижа, яһала һайнаар ургуулба. Тэдэнэр дааажа абаһан газартаа наг шэбхэ горьтойгоор гаргаад, ногоохон эшэнүүдэй ургахатай хамта зурууд хоорондын элдүүрилгэ 2—3 дахин хэһэн юм. Тиихэдэ ургасынь хойноһоо саг һэргылжэ харууһалжа байһанайнь ашаар эшэ набша элбэгээр ургаа. Зарим газарайнь гектар бүриһөө 200 центнер хүрэтэр эшэ набша хуряагдахаар хараалагдана.

Эдэ үдэрнүүдтэ комсомол-залуушуулай 36 звено гэхэ гү, али хамта 250 гаран хүбүүд, басагад тэжээл бэлэдхэлгэдэ ажаллажа байна. Тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Энэ мүрысөөндэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Дамба Гомбожановай хүтэлбэрилдэг 10 гэшүүдтэй звено һайн дүн харуулна. Тэдэнэр 1000 гаран центнер һайн шанартай үбһэ һүрилээнхэй, 400 гаран тонно силос дараанхай. Тиихэдэ «Победа» колхозой Н. Доржогутаповай звеногой гэшүүд тус тустаа 200 шахуу центнер үбһэ эрхим шанартайгаар бэлдэжэ, мүрысөөнэй нэгэдэхи шан—2000 түхэриг абаба. Түрүүшүүлһээ «Эрдэм» колхозой Михаил Цыбикжаповай хүтэлбэрилдэг звено хожомдоногүй.

Тиигэжэ Хэжэнгын залуушуул хүсэд шанга ажалаараа үльгэр жэшээ харуулна.

В. Ачитуев.

Кукурузын баян ургаса хуряагдана

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. (Телефоноор абтаба). Тамчын тала эдэ үдэрнүүдтэ хүлгөөтэй.

Ягаан гэжэ газарта Сэлэнгын хониной совхозой 700-гаад гектар кукуруза ой модондол адли ургашанхай, Тамчын үргэн талые шэмэглэнэ. Энэ баян ургасые богонихон болзорто хуряажа абахын тула 32 автомашина, 8 комбайн, 5 тракторна агрегат, тэргэтэй 4 трактор сүлөө забдагүй хүдэлжэ байнхай.

Совхозой 2-дохи фермын кукурузашан Цырендондок Молонович Бадмажаповай 120 гектарта тариһан кукуруза һайнаар урганхай. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 375 центнер, зарим газарһаань 533 центнер хуряагдана. Тиихэдэ 4-дэхи фермын Федор Васильевич Еранскын тариһан 110 гектарай га бүриһөө дунда зэргээр 363 центнер эшэ набша хуряагдажа байна. Элбэг дэлбэг эшэ набша ургуулжа шадаһан нүхэр Еранскын звеногойхид хуряалгаяа урматайгаар ябуулжа, зориг ехэтэйгээр ажаллана. Звеногой комбайнер нүхэр Волосатов хуряалгын үедэ 150 гектар кукуруза хуряаха даабаритай байбал, мүнөө 133 гектараар үлүүлэн дүүргэнхэй. Тэрэ үдэртөө 7 гектарай эшэ набша хуряаха аад, 12 гектар хүрэтэр хуряадаг юм. Тэрэшэлэн комбайнер Анатолий Протопопов, тракторист нүхэр Селгачев, шофернууд Юрий Матвеев, Николай, Леонид Шишмаревтан үдэрэйнгөө даабарине 150—160 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Кукурузашад, механизаторнуудайнгаа эршэмтэйгээр ажаллажа байһанайнь ашаар тус совхоз 9406 тонно силос дараба. Энэнь совхозой малда нэгэ жэлэй турша соо хүсэд хүрэхэ шэмэтэ тэжээл юм. Гэбэшье совхозой кукурузашад болон бусад хүдэлмэрилэгшэд түйлаһанаараа һанаагаа амаршоогүй. Тэдэнэр байгша ондо 2—2,5 жэлэй туршада хүсэд хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлдэхэбди гэжэ мэдүүлээд, эдэ үдэрнүүдтэ шууд тэмсэжэ байна. Совхозой хүдэлмэришэдэй хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Г. Сабжаев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Закаменай «Дружба» колхозой Бадма Доржиевай хүтэлбэрилдэг звеногойхид үбһэеэ һүрилжэ байна.

А. Егоровой фото.

Искусствын, уран зохёолой декадада бэлэдхэл

Уран зохёолшодой шухала зорилго

Мүнөө бурят арадай шиидхэжэ байһан ехэ ехэ зорилгонуудай нэгэниинь энэ оной ноябрь һара соо Москвада үнгэргэгдэхэ манай искусство, литературын декадада бэлэдхэл болоно. Хэнэйшье мэдэһээр энэ декада соёл гэгээрэлэй гайхамшаг һайндэр болохоһоо гадна, манай уран зохёолой, искусствын хэр зэргэ бэежэжэ, ямар амжалтануудтай байһыень наринаар шалган үзэхэ байна.

Декадада бэлэдхэл улам эдэбхитэйгээр ябажа байнхай. Манай уран зохёолшодой Союзай зүгһөө ябуулагдажа байгаа бэлэдхэл гол түлэб дүрбэн зүйлһөө бүридэнэ гэхэдэ болохо.

Бурядай искусство, литературын декадые Москвада үнгэргэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол манай уран зохёолшодой эдэбхи хэшээлые үргэжэ, удха һайнтай, уран хурса зохёолнуудые бэшэхэ хэрэгтэнь зоригжууланхай. Бури 1957—1958 онуудта республикын уран шүлэгшэд шэнэ шэнэ шүлэгүүдые бэшэжэ, тусхай суглуулбари номуудые бэлдэжэ эхилһэн байгаа.

Агуухэ коммунистическэ партияа, Эхэ ороноо, Бурят нютагаа магтан юрөөһэн уран хурса шүлэгүүд эдэ зохёолнууд соонь бии. Эб найрамдал, арадуудай хани барисаан, шэн габьяата ажал тухай шүлэгүүд мүн лэ олон болоһон байна. Арюун һайхан дуралал, үнэн сэдьхэлэй сэлмэг тунгалаг бодолнуудые харуулһан лирическэ шүлэгүүд өөһэдынгөө һуури баһал эзэлнэ.

Декадада бэлэдхэл гансашье шүлэг бэшэлгээр эхилһэн бэшэ, харин уран прозын уужам харгы дээрэ жагсаһан, зохёолшодой тоошье нэмээ. Хүдөө ажахыгаа эрид шууд хүгжөөхэ зорилгоор парти, правительствын хараалһан гайхамшагта хэмжээнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ нэгэ хүн шэнгеэр жагсагша совет арадай ажабайдал, абари зан, ажал хүдэлмэриие харуулһан «Харьялан урдаһан Хёлгомнай» гэжэ Барадий Мунгоновой романиие хамагһаа түрүүн тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүн Батомунко Пурбуевай, Цырен Шагжинай, Владимир Халматовай пьесэнүүд, Семен Метелицын, Данри Хилтухинай повестьнууд, Африкан Бальбуровай, Балдан Санжинай рассказууд, хэдэ хэдэн шэнэ очеркнууд мүнөө үеын байдалда зорюулагданхай. Мүнөө бурят литературын «ханза» соо 10 шахуу роман, 20 гаран повесть, хэдэн арбаад пьесэ, поэмэнүүд, үй түмэн шүлэг бии болонхой. Декадада бэлэдхэлэй эхилхэтэй сасуу, шэнээр бэшэгдэһэн, мүн урданшье бэшэгдэһэн уран зохёолой һайн һайн номуудые хэблэхэ хэрэг үргэн далайсатайгаар эхилһэн байгаа. Декадада зорюулагдан, нютагай номой хэблэлээр гансахан 1958 ондо 35 ном хэблэгдэһэн юм. Тэдэнэй дунда уран шүлэгшэдэй 14 суглуулбари ном бии. Манай уншагшадта мэдээжэ болоһон зарим хэдэн суглуулбари номуудые дурдабал иимэ: С. Ангабаевай «Байгалай таабаринууд», А. Бадаевай «Полкын туг доро», Н. Дамдиновай «Шэнхинээтэ нарһад», Ц-Ж. Жимбиевэй «Шүлэг—минии хүлэг», Д. Мадасоной «Хүхын дуунай үеэр». Ч. Р. Намжиловай «Алтан үлгы», Ч. Цыдендамбаевай «Бурядай угалзанууд», Ш. Нимбуевай «Зол жаргал тухай дуун», Г. Чимитовэй «Сэлгеэ сагаан Түгэнэмни» гэхэ мэтэ болоно.

Уран зохёолшо Ц. Дон бурят литературын түүхэдэ ехэ һуури эзэлнэ. Тэрэнэй «Хиртэһэн һара», «Брынзын санха» гэжэ повестьнууд, мүн удха түгэлдэр рассказуудынь олон түмэн уншагшадта үнинэй мэдээжэ. Ц. Доной эдэ зохёолнуудые суглуулжа, нэгэ боти ном болгон гаргагдаа. Тэрэшэлэн үнинэй зохёолшодой нэгэн болохо Жамьян Балданжабоной шэлэгдэмэл зохёолнуудайнь том хэблэгдэн гаргагданхай.

Мүнөөнэй бурят литературын эхи табилсаһан, эгээл ахамад уран зохёолшо Хоца Намсараевич Намсараевай манай литературада онсо тусгаар һуури эзэлдэг байһаниинь мэдээжэ. Эрхим хүндэтэ, хайрата зохёолшын наһа барабашье һаань, тэрэнэй үүсхэн зохёоһон удха түгэлдэр, уран хурса зохёолнууд шэлэгдэмэл зохёолнуудайнь 5 боти соо оруулагдан хэблэгдэжэ, манай литературын мүнхэ һуури бололсохо ёһоороо болоһон байна.

Декадада зорюулжа номуудые хэблэхэ ябадал 1959 оной гараһанһаа хойшо эдэбхитэйгээр үргэлжэлүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, декадын болохо ноябрь һара хүрэтэр манайда гушаад ном хэблэгдэхээр хараалагдаһан байгаа. «Бурят арадай искусство» гэһэн номһоо бэшэниинь мүнөө сүм хэблэгдэнхэй гэхэдэ болохо. Энэ жэлдэ хэблэгдэһэн номуудай дунда иимэ зохёолнууд бии гэбэл: Ч. Цыдендамбаевай «Түрэл нютагһаа холо», Д. Р. Батожабайн «Төөригдэһэн хуби заяан» гэһэн романууд, С. Метелицын «Огонь на ветру», Д. Хилтухинай «Дарисуу», Н. Рыбкогой «Звезды не меркнут» гэжэ повестьнууд, А. Бальбуровай, Б. Санжинай, А. Жамбалдоржиевай рассказуудай суглуулбари номууд, Д. Жалсараевай, Ц-Д. Дондоковагай, Ц. Галсановай, С. Дунаевай, Г. Чимитовэй, В. Петоновой шүлэгүүдэй суглуулбари номууд болоно.

Арадай аман зохёолой асари ехэ баялиг болоһон «Абай Гэсэрэй» тууужа энэ жэлдэ хэблэгдээ. Энэмнай бурят литературын гэрэлтэ хуудаһануудай нэгэн гээшэ. Бурядтахи литература болон фольклорые шэнжэлһэн эрдэм ухаанай хэдэ хэдэн шэнэ зохёолнууд хэблэгдэн гараа. Тэдэнэй дунда «Бурят литературын түүхын очерк», Г. Туденовэй, Н. Шаракшиновагай, А. Улановай, М. Хамагановай зохёолнууд бии.

Бурят зохёолнуудые оршуулжа, ород хэлэн дээрэ хэблэхэ ябадалые хараад үзээ. Манай эндэ, Москвада хэблэгдэжэ байһан номууд тухай хэлэхэдэ иимэ. Москвада бурят уран зохёолшодой 25 ном хэблэгдэжэ гараха юм. Эдэ номуудые оршуулха, хинан заһаха талаар Москвагай оршуулгашад, редакторнууд ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Энэнь юу харуулнаб гэхэдэ, манай арадта ород арадай ходоодоо узүүлжэ байдаг аха дүүгэй халуун туһаламжые үшөө дахин гэршэлнэ. Москвада хэблэгдэхэ 25 номой 19-ниинь мүнөө хэблэлһээ гаранхай.

Москвада хэблэгдэхэ номуудай дунда Х. Н. Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ роман, «Бурят шүлэгүүдэй антологи», Д. Р. Батожабайн «Төөригдэһэн хуби заяан» гэжэ роман, Н. Г. Балданогой пьесэнүүдэй суглуулбари ном, М. Н. Степановай «Байгалай повесть», Ч. Цыдендамбаевай «Шэнэ байшан» гэжэ рассказуудай суглуулбари ном, бурят рассказууд болон бусад һайн һайн зохёолнууд бии.

Декадада бэлэдхэлтэй дашарамдан, республикын уран зохёолшодой Союзай эмхидхэн хүтэлбэрилхэ хүдэлмэринь эдэбхитэй болоо. Шэнэ зохёолнуудые хинан уншаха, рецензи хэхэ, зүбшэн хэлсэжэ, шанга эрилтэ табиха хүдэлмэри ябуулагдана. Декадын үеэр Москвада зүбшэн хэлсэгдэхэ номууд тодорхойлогдонхой. Литературна конференци, уулзалга болон тоосоото үдэшэнүүд үнгэргэгдэнэ.

«Байгалай толон» журналай хүдэлмэридэ бага бэшэ хубилалта хэгдээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Журналда удха һайнтай уран хурса зохёолнууд толилогдодог боложо байнхай. Социалистическэ реализм тухай дискусси амжалтатайгаар үнгэргэгдөө. Уран зохёолнууд соо мүнөөдэрэй гайхамшагта үеые һайнаар харуулха гэһэн уншагшадай һанал бодолые согсолон толилно.

Гэхэтэй хамта, республикын уран зохёолшодой Союзай хүдэлмэридэ, уран зохёолшодой хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл олон байһаар. Эдэ дутагдалнуудай эгээл голынь юуб гэхэдэ, шэн габьяата ажалаар, коммунизмын түлөө һангин тэмсэлээр толотоһон ажабайдал үшөөл хангалтагүйгөөр харуулагдана. Тэрэшэлэн һайн пьесэнүүд, хүүгэдэй номууд дутана. Литературна шүүмжэлэл ехэхэнээр гээгдэнхэй. Эмхидхэлэй, творческо хүдэлмэридэ дүтүү зүйлнүүд баһал олон.

Түрэл литератураяа улам һайнаар мандуулжа, болохоёо байгаа декадые амжалтатайгаар угтан үнгэргэхэ гээшэ уран зохёолшодой, олониитын нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Ц. Дамдинжапов,
БурАССР-эй уран зохёолшодой Союзай харюусалгата секретарь.

Алексей БАДАЕВ

ХҮШӨӨГЭЙ ДЭРГЭДЭ

(„Нүхэрэйм зүрхэн" гэжэ поэмэһээ абтаба)

Добын оройдо сагаахан хүшөө.
Дээрэнь татаатай
Огторгой — майхан.
Халюун талынгаа сээжэ түшөөд
Хабарай наран дор
Һүртэй,
Һайхан.
Мантан томо,
Үүлэ тулаһан
Мрамор хүшөөнүүд дэлхэйдэ
олон даа.

Аминайнгаа сэнгээр
Нүхэдөө абарһан
Хүбүүднай
Юунһээшье дүтэ юм мандаа.
Сэсэгтэ тэрлигээ
Хэдэрһэн байгаали,
Сэбэрхэн басаганай шарайдал,
Урихан.
Һэбшээхэн хүдэлнэгүй.
Абяагүй. Аалин.
Танил аялгаяа
Татана булжамуурхан.
Хүшөөгэй дээрэхи улаахан одон
Холоһоо яларна,
Данкогой зүрхэндэл.
Һууна фото дээр
Һаруул,
Тодо
Харасатай хүбүүн,
Амиды юумэндэл.
Хэлбэришэгүй зориг
Түхэл шарайдань,
Харахан нюдэдынь гайханги
Хододоо.
Хэдышье хүшэр,
Орилмоор байхада,
Хүхюун энеэдээр урмашуулдаг һэн
Нүхэдөө.
Наһанайнь харгы —
Богонихон зурлаа.
Намтарынь
Хоёрхон тоонуудай хоорондо.
Хорин табадахи ондо түрэһэн
аад,
Харатайгаар гээгдээ һэн
Дүшэн хоёрдохи ондо...
Арбан долоотой һэн
Түлэг наһандаа,
Айдар залуу.
Үнгэрбэл түргэхэн
Арбан долоон жэл..
Тиихинхи зандаа
Аржыгаад ухаандам
үсэгэлдэрэйхидэл
Элихэн..
Эхэ нютагнай суурхуулдаг
Хүбүүдээ.
Энээхэндэ, шорой дор хэбтээшэ
Хэн бэ?
Гранит табсанда томо үзэгүүдээр
Гоёонгүй һиилээтэй:
Намсарайн Бимба.
Сагһаа урид
Хайратайгаар гээгдээшэ
Сасуутанаа
Зааханшье мартаха буруу.
Зүргэнүүд эндэһээ дүрбэн тээшэ
Зүглэнэ
Хүнүүдэй байра,
Сээжэ руу...
Сэдьхэлээ хүдэлхэдөө,
Баярайнгаа ехэдэ,
Сээжыем гуниглалай мэрэхэдэ
хаа яа
Һүгэдэн зогсодог хүм
Хүшөөгэй дэргэдэ,
Һанал бодолоо нүхэртээ
хубаалдахаяа.
Гайхамшаг ушарал тохёолдобо
Һаһандам:
Гартам номхон —
Нимгэхэнш һаа,
Өөрэйм
Шам тухайгаа бэшээгүй
ябаһандам,
Бимба, нүхэрни
Һамайе хүлисөөрэй.
Намһаа һайнууд
Зохёолнуудые бэшэжэ,
Нютагаархинаа баясуулха һэн —
Хэлэһэнэйм гэршэ:
«Улаан бэлигтэй хүбүүн юм» гэжэ
Урмашан магтадаг һэн
Самбай үльгэршэн.
Амидыл нүхэрни,
Үгыш һаа, хажуудам,
Арадай дуунууд соо
Хоёрдохёо мүндэлэн,
Сэлгеэ таламнай солыень дуудан.
Сэсэгээрээ шэмэглэнэ,
Дурасхаалыень мүнхэлэн.

...на бэлшээридэ олонхи малаа гаргаад байна. Түнхэнэй малшад энэ жэлдэ түрүүшынхеэ Үргэдэйдэ хониин һүрэгөө гаргаһан байна. Энэ хэрэгтэ мүн лэ «Путь Ленина» колхозой малшад эхи табиба. Тэдэнэй жэшээгээр «Сибиряк» колхозойхид ... мянган толгой хонии холын бэлшээридэ гарганхай.

Эбэртэ бодо малые хээрэ холын бэлшээридэ гаргажа таргалуулхадаа «Путь Ленина» колхозой малшад нилээд дүршэлтэй болодомар болонхой. Тиимэһээ энээн тухай хөөрэхээр байха.

Колхозой правлени жэлэйнгээ түсэб табихадаа гүрэндэ хэды шэнээн мяха тушааха байһанаа хараадаа абан, хээрын бэлшээридэ хэды һүрэг мал гаргахаяа эртэнһээ тодорхойлжо абадаг. Тиигээд Үргэдэйдэ гаргаха малаа намар үбэлжөөндэ ороод гү, али хабар эртэ гүүртэлжэ һалгаадаг. Малаа гүүртэлхэдээ наһа наһаарнь, ... эрыень илгажа, гүүртэ бүхэниие 150—200 толгой малаар бүридхэдэг. Тиигэжэ бүридхэгдэһэн мал бэе бэедээ һаад хэдэггүй, һайса бэлшэдэг, түргэн таргалдаг гээшэ. Хээрын бэлшээридэ малаа гаргахын урда тээ толгой бүхэнэй шэгнүүрые хэмжээд, тамгалаад, 2—3 малшанда даагаар тушаадаг. Ветеринарна шалгалтые дааһанай удаа колхозой мал һүрэг һүрэгөөрөө һубарилаан хүбшэ тайгада гарана.

Энэ жэлдэ Жэмһэгэй колхоз 13 гүүртэ эбэртэ бодо мал, зурган һүрэг адуу, 1100 гаран хонии Үргэдэйдэ гаргаһан байна. Түрүүшын гүүртэ июниин арбаадаар абалагдаа. Хоёрдохи һүрэг июниин эсэс багаар гараа. Хойнодоо түрүүшынхеэ холын бэлшээридэ гараһан хада энэ шухала хэрэг хээрэ мал адуулхадаа ехэ дүршэлтэй, тэндэхи газар, уһаа һайн мэдэхэ 75 наһатай Сосор Хуриганов, дала гараһан Дугар Паланов гэгшэдтэ даалгагдаһан байна. Мүнөө тэдэнэй адуулдаг хонид Сухайрта гэжэ газарта бэлшэнэ. Тэндэнь ногоон һайн. Уһан бии. Үбһэ хулһа багаар эдижэ ондо ороһон хонид, эндэ ерэмсээрээ түргэн таргалжа захалаа.

Ахалагша малшан Гонгор Манзаракшеев даажа абаһан 140 толгой хашарагуудаа Зэдэ гэжэ хүнды жалга соо абаашаад адуулжа байна. Гонгор Манзаракшеевтэй хамта Бадарма Романов, Доржо Маланов гэгшэд мал адуулалсана. Малшад холын бэлшээридэ гарахадаа гүүртынгээ толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэ бүридэ 1,5 килограммаар нэмээхэ уялга абаһан юм.

Энэ ехэ уялгаяа дүүргэхэ бүхы аргабии гэжэ Гонгор Манзаракшеев мэдүүлнэ. Малшад малаа бүхэли сүүдхэ соо адуулна. Гонгор Манзаракшеевай оролдолгоор малшад эндээ һайн гэр баряа. Гэр соогоо оро, шэрээ хэжэ табяа. Бороотой үдэр малаа хааха хашаа хүреэлэнхэй.

Худуу гэжэ хүндыдэ байрлаһан Лэгсэг Барбуевай даадаг мяхайда тушаагдаха 100 толгой мал баһа һайнаар харууһалагдажа байна. Энэ гүүртые даажа абаһан малшад сүүдхэ бүридөө малай шэгнүүрые 1,7 килограммаар нэмээхэ гэһэн уялгаяа бэелүүлхын түлөө ехэ оролдолго гаргажа байнхай.

Мүн лэ Худуугэй ондоо һужаа, жалгануудта байрлаһан Дылык Таряшиновай даадаг 140 толгой гунжад һайса таргалжа байна.

Энээнһээ гадна, Ямаата, Шэбээтэ, Ондолито, Зэдэ, Нуратай Жалга, Һадаригта, Ухаа гол гэхэ мэтын хүндынүүдтэ байрлаһан гүүртэнүүдые даагшад Молон Ошоров, Шагдар Пашинов, Гомбо Шойдоков, Ошуурай Сахапов гэгшэд малаа таргалуулха гэжэ абаһан уялгаяа бэелүүлэн, бэрхээр ажаллажа байна.

Малшад эхэнхидээ иимэрхүү гуримаар ажалаа эмхидхэжэ, малаа адуулна: үүрэй сайража, сагаан болоходо малаа гаргажа бэлшээгээд, үдэрэй халуунда хоёр-гурбан час соо амаруулдаг. Үдэһөө хойшо һэрюун боломсоор малаа хэбтэриһээ бодхожо, дахин бэлшээридэ гаргана. Тиигээд үдэшэндөө харанхы болотор малаа бэлшээгээд, байрынгаа газаа асарна. Иигэжэ мал сүүдхэдээ 16—17 час соо ходо бэлшэжэ ябана. Иимэ гуримаар малшад 4—5 хоног соо нэгэ жалгада малаа харууһалаад, удаадахи 4—5 хоногтоо ондоо жалгада гаргажа бэлшээдэг. Ногоогоор һайн жалга жабануудаа бултыень урилан малаа бэлшээгээд, эгээн түрүүн бэлшээһэн жалгадаа малаа дахин асархадань хэдэн хоногой туршада ногоониинь һайса ургаад байдаг гээшэ. Малшад 3—4 хоноод лэ малдаа дабһа адхажа, хужар долёолгодог байна. Иигэжэ малаа адуулһанай ашаар мал түргэн таргалжа мяхажана.

— Хоёр жэлэй саада тээ манай колхоз Үргэдэйдэ 1040 толгой мал гаргажа, гаргаша багатайгаар мянга шахуу центнер мяха нэмээжэ абаһан байна. Нёдондо, жэшээлхэдэ, июнь һара соо хээрын бэлшээридэ гаргахадаа 2 центнер шэгнүүртэй байһан залуу мал намар сентябриин эсэстэ бэлшээриһээ ерэхэдээ 3 центнерһээ дээшэ шэгнүүртэй болоо һэн,—гэжэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо Шоён Доржиевич Ускеев хэлэнэ. —Энэ жэлдэшье манай малшад малаа горьтойхоноор таргалуулжа байна. Колхоз гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээд, нилээд ехэ мяха түсэбһөө гадуур худалдахань. Иигэжэ манай малшад партиин ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумэй хүндэлэлдэ өөһэдынгөө бэлэг бэлэдхэн эршэмтэй һайнаар хүдэлжэ байна.

***

Хадын харгын гаргагдаһанһаа хойшо Үргэдэйн элбэг дэлбэг бэлшээриие эзэн ёһоор эдлэн хэрэглэжэ, малаа һайса таргалуулан, гүрэндэ тарган мяха ехээр тушаадаг болохо талаар Түнхэнэй колхозуудта хэмгүй ехэ арга боломжо бии гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эгээл иимэ хадань холын бэлшээриие зүбөөр, ашагтай туһатайгаар хэрэглэхэ шухала болоно. Зүгөөр баян энэ бэлшээриие жэл бүри үргэдхэн сэбэрлэжэ байгаагүйнь муу байна. Үргэдэйн бэлшээринүүдые үнинэй хэрэглэжэ байһан «Путь Ленина» колхозшье хоёр-гурбан жэлэй турша соо тэндэ биратай юумэ хээгүй. Яахадаа иимэ болоноб гэхэдэ, хээрын бэлшээри хэндэшье, алишье колхоздо даалгагдаагүй байна бшуу. Хэрбээ Үргэдэйн олон хүнды жалгануудые тус тустань колхозуудта хубаажа үгөөд, эдэ бэлшээринүүдээ эзэн ёһоор эдлэгты, сэбэрлэгты гэжэ даалгажархёо һаа һайн лэ байгаа. Иигэжэ холын бэлшээриие даажа абаһан колхозууд малаа тууха харгы заһаха, малай зундаа байралдаг газарта хорёо хашаа, сарай далабша бариха байгаа.

Илангаяа малшадай байра, байдалда шухала анхарал табиха хэрэгтэй. Малай байралдаг хүнды жалга бүхэндэ һайн гэр, багахан бани барихаар байна. Малшадые хүнһэ хүшөөр, газетэ, журналнуудаар саг сагтань хангажа байха асуудал бодожо үзэхэ шухала. Наймаанай организацинууд холо байһан малшадые сай, дабһаар, хубсаһа хунараар һайса хангажа байха уялгатай. Энэ талаар байгша ондо аймпотребсоюз түрүүшын алхам хээ. Тиимэһээ энэ заншалаа саашадань үргэлжэлүүлхэ, һайжаруулха гэжэ найдахаар.

Эдэ болон бусад шухала асуудалнуудые һайса шэнжэлэн шиидхэжэ, тарган мяха ехээр абадаг болохо таарамжатай арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ гээшэ угаа ехэ удхашанартай хэрэг мүн.

Б. ШАТОНОВ.

Уулзалга тэнсэлгээр дүүрэбэ

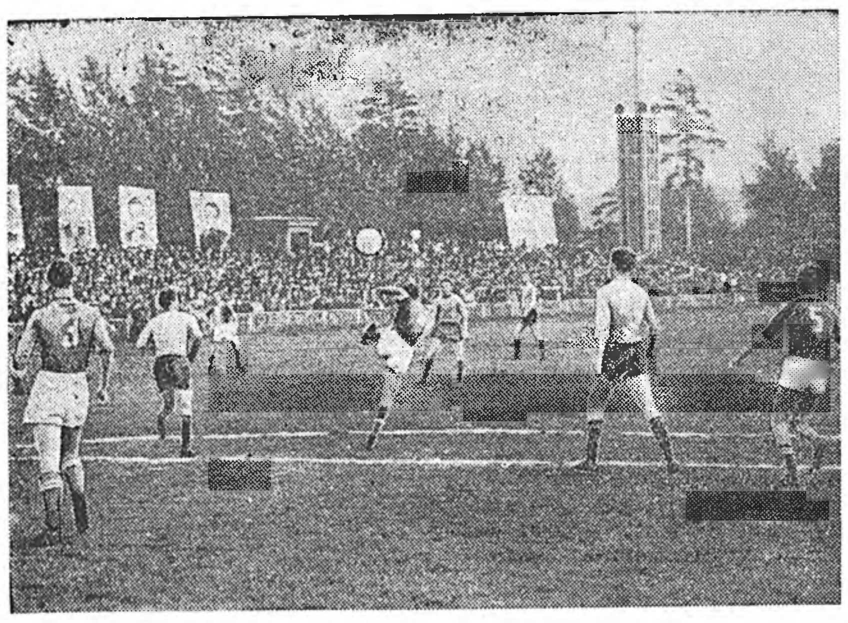

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Бурядай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ хэзээ хэзээнэйхиһээ хүн зон олооро сугларжа, хоёр командануудай — Улан-Удэ, Хабаровск городуудай футболистнуудай мүрысөө хараһан байна.

Хабаровскын футболистнуудай командынхид түрүүшын уулзалгануудта шадамар бэрхээр наадажа, Сибириин болон Алас Дурна зүгэй зонодо түрүү һуури эзэлжэ, сугларагшадта мэдээжэ болоһон юм.

...Үдэшын эгсэ 5 часта хоёр талын футболистнар наадаяа эхилбэ. Айлшадай түлөөлэгшэд эхилэн сасуугаа добтолхоор — урагшаа харайлдажа, Улан-Удын футболистнарай воротагай дэргэдэ хүрэжэ ерэнэ. Улан-Удын хамгаалагша—нүхэр Гаврилов агаараар дүүлижэ ерэһэн бүмбэгые толгойгоороо гэдэргэнь сохижо, талмайн тэг дунда шэдэнэ. Айлшад Улан-Удын командынхидай хамгаалгаяа һайнаар эмхидхэһэндэнь хэды дахин шанга шанга добтолго хэбэшье, амжалта туйланагүй. Тиигэһээршье байтар Улан-Удын футболистнар добтолжо мэдэбэ. Командын капитан — Кадочниковай талмайн зүүн захаар бүмбэгэеэ шангахаһаар шэдэхэтэйнь зэргэ Дерновой тодожо абаха сасуугаа, ворота руу ябуулжархиба. Тиигэжэ наадaнай эхилһээр 15 минутын үнгэрөөд байхада, айлшадай вратарь сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро сеткэ соoһоо бүмбэгэ гаргана.

Нааданай хоёрдохи хахадта амжалтаараа урмашаһан Улан-Удын футболистнар добтолгоёо эмхи түримтайгаар эхилнэ. Арбаад минутын туршада үсэд шангаар добтолһон Улан-Удын футболистнар өөһэдынгөө ворота хамгаалха баатай болоно. Айлшадай добтологшод хэдэн удаа манай футболистнуудай воротагай дэргэдэ шахардуу байдал тохёолдуулна. Эдэнэрэй нэгэ добтологшонь нүгөөдэдөө бүмбэгэеэ дамжуулан үгэжэ, тэрэнь ворота руу үтьхэлжэрхибэ. Тиигэжэ нааданайнгаа тоо 25-дахи минутада 1:1 болгобо.

Айлшадайшье, манайшье футболистнар дахинаа тоо нээхын хойноhoo хорёод минутын туршада тэмсэбэшье, амжалта туйлаагүй.

Иигэжэ «Б» классай футболистнуудай дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөн тэнсэлгээр дүүрэбэ.

Манай футболистнар удаадахи уулзалгаяа Свердловскын командатай үнгэргэхөөр, уржадэр аян замдаа мордобо.

Т. Бадмаин.

Зураг дээрэ: наадажа байһан футболистнар.

Л. Хайдуровай фото.

Халаахай

Хайбые хара дараба

Үмсэдөө мал үлүү олоор барижа хомхойрдог, малдаа даргдаһанhaa боложо, хамтынгаа ажалда нюдэ бүрлэхын тэдысэ хабаададаг зарим колхознигууд эндэ тэндэ дайралдана.

Үмсэдөө мал
Үлүү олоор
Баридаг байба
Бадмын Хайба.
Олзо олоходонь,
Ормог эдихэдэнь
Зохид байбашье,
Зоболонгынь диилэбэ:
Хамтынгаа ажалда
Хабаадаха сүлөө
Оройдоо Хайба
Олодоггүй байба.
Зондо хэлсүүлхэдээ,
Зобохо, эшэхэдээ,
Шоо үзүүлхэдээ,
Шобто харуулхадаа
Зүүдэлдэг болобо
Зүдэг муухайгаар...

Энэ һүниндөө
Иигэжэ зүүдэлээ:
Алагшан, эреэгшэнии
Амба гахайнуудынь
Арбан тээһээнь
Аһана, дарана.
Амииень хаажа,
Алахаяа һанана.
Тахяанууд баһажа,
Тархиинь тоншо

Хашараана Хайбые
Хашхарһан галуунууд.
Ядарна Хайба.
Яадаг бэлэй?!
Гуйха гэхэдэ
Ойлгохо бэшэ бшуу.
Гүйхэ гэхэдээ
Тушаатай байшалай...

Арай гэжэ
Һэрин гэхэдээ,
Амяа абажа,
Харан гэхэдээ
Хүлэрэнхэй, эсэнхэй,
Хүльбэржэ хэбтэлэй...

Зүбтэй, зүйтэй
Зүүдэн Хайбада
Ухаа оруулба,
Олые бодуулба.

Үмсын шүдэрһөө
Гараха арга,
Үнэн харгыдаа
Орохо оньһо
Тиигэжэ олоо һэн
Тэнэжэ ябаһан
Хайратай
Хайба.

Ф. Балдаевай зураг, Ш. Нимбуевай шүлэг.

Хилын саанаһаа

Словакиин арадай восстаниин болоһоор 15 жэлэй ойдо бэлэдхэл

ПРАГА, августын 24. (ТАСС). Фашистска дарлалтада эсэргүүсэн Словакиин арадай восстаниин болоһоор 15 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бүхы Чехословаки дотор ехэ бэлэдхэл хэгдэнэ. Чехословакиин телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Кривань хадануудай бсоридо Словакиин арадай восстаниин болохо үедэ «Высокие Татры» гэжэ партизанска отряд байһан юм. Словацка патриодуудтай хамта тэмсэһэн советскэ партизан Василий Широченко гэгшын дурасхаалда зорюулагдаһан мемориальна самбарые нээлгын ёһолол үсэгэлдэр эндэ болоо. Фашистнуудтай болоһон байлдаануудай үедэ, 1944 оной сентябриин 26-да, тэрэ наһа бараһан байгаа.

Алдарта ойдо зорюулагдан, Словацка уран зохёолшодой союзай комитедэй баярай заседани Банска-Быстрица городто үсэгэлдэр болоо. Банска-Быстрица городтохи Словакиин арадай восстаниин нэрэмжэтэ талмай дээрэ советскэ сэрэгшэдтэ зорюулан бодхооһон памятнигай дэргэдэ веногуудые табижа, совет солдадуудай дурасхаалые баярай заседанида хабаадагшад хүндэлэн ёһолһон байна.

Бельгиин компартиин ЦК-гэй тусхай заседани

БРЮССЕЛЬ, августын 24. (ТАСС). Бельгиин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй тусхай заседани Шарлериада үсэгэлдэр боложо, Нүүрһэнэй болон буладай Европодохи нэгэдэлэй (ЕОУС) эзэдэй Бельгиин хэдэн шахтануудые хааха гэжэ шиидхэһэнһээ уламжалан ороной нүүрһэнэй промышленностьда тохёолдоһон байдалые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Шахтёрнуудай олон тоото түлөөлэгшэд КПБ-гэй ЦК-гэй заседанида хабаадалсаа. КПБ-гэй ЦК-гэй секретарь Жан Блюм элидхэл хэээ. Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэ болоо.

«Бельгиин 34 шахтые хааха гэһэн түсэб 24 мянган шахтёрые ажалгүй болгохоһоо гадна, немецкэ буу зэбсэг наймаалагшадта—эб найрамдалай хорото дайсадта туһалһан хархис политикын хойшолон болоно гэжэ КПБ-гэй Центральна Комитет онсолон тэмдэглэнэ» гээд түгэсхэлэй заседани дээрэ баталан абтаһан тогтоол соонь хэлэгдэнэ.

Шахтануудай эзэд шахтануудые хааха түсэбүүдые хэрэглэн ажалшадай салин хүлһэ доошолуулжа, яла тохожо, тэдэнэй ажабайдалые муудхаана гээд тогтоол соо онсолон тэмдэглэгдэһэн байна.

Капиталистическэ монополинуудай добтололгодо эсэргүү хамтын тэмсэлдэ нэгэдэхыень шахтёрнуудые, шахтын техническэ хүдэлмэрилэгшэдые, промышленностиин бусад һалбаринуудай ажалшадые, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ажалябуулагшадые, жэжэхэн худалдаа наймаашадые КПБ-гэй ЦК уряалаа.

Хүдэлмэришэдтэ харшаар ЕОУС-эй, «Ниитэ дэлгүүрэй» зохёоһон түсэбүүдтэ эсэргүүсэн ажалшадай тэмсэл эмхидхэхын тулада Нүүрһэнэй болон буладай Европодохи нэгэдэлдэ хамаададаг бусад оронуудай профсоюзуудтай Бельгиин профсоюзууд холбоо барисаа байгуулха ёһотой гэжэ КПБ-гэй ЦК онсолон тэмдэглэнэ.

Алжирай үдэр

КАИР, августын 24. (ТАСС). Ази, Африкын оронуудтай һанал нэгэдэлгын соведэй саг үргэлжын секретариат Алжирай үдэрые сентябриин 15-да эдэ оронуудта тэмдэглэхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаа.

Венецидэ уласхоорондын кинофестиваль эхилээ

ВЕНЕЦИ, августын 24. (ТАСС). Уран һайханай фильмнүүдэй уласхоорондын кинофестиваль үсэгэлдэр эндэ эхилээ. Итали, Советскэ Союз, США, Англи, Франци, Польша, Венгри, Япон, Швеци, ФРГ, Испани фестивальда хабаадалсана.

Советскэ киногой хүдэлмэрилэгшэдэй делегаци РСФСР-эй Культурын министрын орлогшо Филиппов, мүн Бондарчук болон Лучко гэгшэдһээ бүридэнэ.

Фестиваль хоёр долоон хоног соо үргэлжэлжэ, 14 фильм харуулагдаха. Мүн конкурсhoo гадуур 40 фильм харуулагдаха юм.

Бухарестдэ парад, демонстраци болобо

БУХАРЕСТ, августын 24. (ТАСС). Фашизмһаа Румыниин сүлөөлэгдэһөөр 15 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдан сэрэгэй парад, ажалшадай демонстраци үсэгэлдэр эндэ болоо.

Үйлэдбэриин түрүүшүүл, Румыниин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй офицернүүд болон генералнууд, наукын, соёл культурын ажал-ябуулагшад, олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд, гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшад, Бухарестдэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгын зургаануудай толгойлогшонор болон гэшүүд Сталинай нэрэмжэтэ талмайн трибуна дээрэ олооро суглараа.

Үглөөнэй 8 час. Румыниин Хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Георге Георгиу-Деж, Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Киву Стойка, Национальна Ехэ Суглаанай президиумэй түрүүлэгшэ И. Г. Маурер, Румыниин Хүдэлмэришэнэй партиин, арадай правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд, советскэ делегациие толгойлогшо Советскэ Союзай Маршал И. С. Конев сугларагшадаар халуунаар угтагдан, правительственна трибуна дээрэ гарана.

Румыниин Арадай Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр армиин генерал Л. Сэлэжан парадые командалагшын рапортые шагнаад, талмай дээрэ жагсажа байһан сэрэгшэдтэй амаршалалсаа. Тиигээд трибуна дээрэ гараа. Национальна һайндэртэй — фашистска дарлалтаһаа Румыниин сүлөөлэгдэһөөр 15 жэлэй ойтой дашарамдуулан солдадуудые, офицернүүд болон генералнуудые, ажалшадые, гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшадые Румыниин Хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гэй, Румыниин Арадай Республикын правительствын зүгһөө амаршалаад, баяр хүргөө.

Румыниин Арадай Республикын гимные суглуулагдамал оркестр наадаһан байна. Хүгжэмэй аялган сэрэгэй парадай эхилһые мэдээсэбэ. Румыниин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүсэ шадалай улам бэхижэжэ байһые, арадайнгаа амгалан ёһоной зохёохы ажалые найдамтайгаар аршалан хамгаалхаар тэдэнэй шиидэнги байһые парад харуулаа.

...«Хада уула харгы замаар...» гэжэ партизануудай дуунай аялган зэдэлбэ. Хүдэлмэришэдэй зэбсэгтэ отрядууд талмай дээрэ гаража ерэнэ. Удаань талмай дээгүүр хүүгэдэй согтой баяртай абяан дуулдана. Румыниин золтой жаргалтай үхибүүд талмай дээ ябажа гараһан байгаа.

Ниислэлэй предприятинуу коллективүүд трибунын урд ябажа гарана. «Эрхэ сүлөө олго августын 23-най үдэр мандаха б тогой», «Георгиу-Деж—эб найр далай, арадай түлөө тэмсэлш «СССР—эб найрамдалай бата б хэрэм», «Румыно-советскэ б бэхи хани барисаан мандаха б тогой» гэһэн юрөөлнүүд табигда

Түгэсхэлдэнь физкультурни дай парад болоо.

Парад болон ниислэлэй хэ зуу мянган ажалшадай хабаа гатай ажалшадай демонстраци үлүүтэй час соо үргэлжэлөө. А дай-демократическа байгуулалт тогтоһонһоо хойшонхи 15 жэ турша соо румын арадай туйла гайхамшагта амжалтануудые, эб найрамдалые, арадуудай рондын аюулгүй байдалые ха гаалхаар, совет арадтай, социа стическэ бусад оронуудай араду тай хани барисагаа бэхижүүлхэ тэрэнэй шиидэнги байһые демон раци харуулаа.

Һайндэрэй демонстрацинууд, гаа нааданууд Клужда, Стали Яссада, Тимишбарада, Румыни Арадай Республикын бусад городуудта болоһон байна.

АЛЖИР АРАДЫЕ СУЛӨӨРУУЛХЭ

Алжирай, Мароккын, Тунисай компартинуудай хамтын мэдүүлгэ

ПЕКИН, августын 24. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Рабатһаа иигэжэ дамжуулна:

Алжирай, Мароккын, Тунисай коммунистическэ партинууд хамтын мэдүүлгэ толилжо, алжир арадай хэрэгые дэмжэхые, Хойто Африкын оронуудые можо болгохо гэжэ Франциин һэдэдэг һэдэлгэнүүдые таһалхые уряалһан байна. Гурбан коммунистическэ партиин түлөөлэгшэдэй августын эхеэр болоһон заседани дээрэ энэ мэдүүлгэ баталан абтаад, Мароккын недели бүриин «Аль-Джамахир» гэжэ хэблэлэй һүүлшын номерто толилогдоо.

Хамтын мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ: гурбан коммунистическэ партиин түлөөлэгшэд мүнөө тохёолдоод байһан уласхоорондын байдалые зүбшэн хэлсээ, өөһэдынгөө оронуудтахи байдал тушаа һанамжануудаа мэдэлсээ. Хрущев Эйзенхауэр хоёрой айлшалалсахаяа байһан тушаа хананги байһанаа тэдэнэр элирхэйлэн мэдүүлээ. Алжирай бэеэ даанхай байдалтай болохо гэээшэ Хойто Африкын арадуудта эгээн шухала асуудал болоод байна. Дайн байлдаа шадаал һаа түргэнөөр зогсоохо, алжир арадые сүлөөлхэ шухала.

Али бүхы колониалистска проектнүүдые, жэшээлхэдэ, франко-магрибска нэгэдэл байгуулха, Дундада далай шадарай хэлсээ баталха проектые, шэнэ ёһоной колониализмын али бүхы үзэгдэлые Марокко Тунис хоёрой шууд буруушаахань тон шухала байна.

«Өөһэдынгөө аха дүүнэртэй — арабуудтай, тусхайлбал, ирак арадтай бүри ехээр һаналаа нэгэдэдэг болохо шухала гэжэ тэдэнэр тооложо» гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. «Сиридэ болон Египедтэ коммунистнууд болон бусад демократуудта эсэргүү хашалта, хэһээлтэнүүдэй хэгдэжэ байһан ушар империалистнуудта туһална, энэ ушар араб оронуудай һаналаа нэгэдэнги байха, хамтаараа ябуулга хэхэ хэрэгые һуларуулна» гэжэ мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. Алжир арадтай һанал нэгэдэлтэй байхые уряалан арабуудта, Ази, Африкын бүхы оронуудта, уласхоорондын коммунистическэ, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ, бүхы дэлхэй дээрэхи дэбжэлтын болон эб найрамдалай бүхы хүсэнүүдтэ гурбан коммунистическэ парти хандаа гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Ази, Африкын оронуудтай эдэ гурбан ороной арадуудай һанал нэгэдэлгые бэхижүүлхын тулада Бандунгын шиидхэбэринүүдэй ёһоор эсэшэ сусашагүйгөөр шармайн оролдохобди гэжэ тэдэнэр найдуулһан байна.

Өөһэдынгөө оронуудай болон социализмын лагериин хоорондо хани барисаа, харилсаа холбоо байгуулхабди, бэхижүүлхэбди гэжэ гурбан коммунистическэ парти ү га абаа гээд мэдүүлгэ соо хэлэг хэй. Тиихэдээ эдэ гурбан оро арадуудай болон Францийн ком нистическэ партиин толгой Францидахи дэбжэлтын болон найрамдалай хүсэнүүдтэй һан нэгэдэлгые бэхижүүлхэ шуха байһан тухай тэдэнэр мэдүүлээ.

Мароккын болон Тунисай ком нистическэ партинууд Алжир коммунистическэ партитай хүсэд һаналаа нэгэдэнги гэжэ мэдүү соо заагдана.

Национальна, демократичес антиимпериалистическэ, антифе дальна революциин зорилгонууд бэелүүлхэ, энэ революциие эсэс хүргэхэ хэрэгтэ гурбан коммунис ческэ парти үрэ ехэтэй туһа нэмэ оруулха гэжэ мэдүүлгэ соо тэмд лэгдэнэ. Энээнэй тулада колониа на дарлалтада эсэргүү тэмсэл демократическа эрхэ сүлөөе, ав номно организацинуудые хүндэл ябадалда үндэһэлэн, оронуудайн бүхы патриотическа хүсэнүүдэй н гэдэлые бэхижүүлхэ зорилгоор дэнэр бүри ехэ хүсэлэл оролдо гаргаха байна.

Бүхы гурбан парти ревизионис да эсэргүү тэмсэл хододоо хэхэ шиидэнги байһанаа, коммунисти скэ болон хүдэлмэришэнэй 12 па тиин мэдүүлгые хүсэдөөр зүбшөө байһанаа, пролетарска интернаци нализмын үзэл сурталые баримта даг байһанаа тэдэнэр мэдүүлгын түгэсхэлдэ баталан гэршэлээ.

Афганистанай түүхэдэхи алдарта үдэр

КАБУЛ, августын 24. ТАСС-эй корреспондент А. Бирюков иигэжэ мэдээсэнэ: бэеэ даанхай байдалтай болоһоор 41-дэхи жэлэйнгээ эхилһые афган арад мүнөөдэр тэмдэглээ. Салам-хане ордон соо хаан Мухаммед Захир-шах үгэ хэлэжэ, һайндэрэй эхилэлгын баярай ёһолол нээгдээ. Удаань Акбар-хаан гэжэ талмай дээрэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй парад эхилһэн байна. Афганистанай бэеэ даанхай байдалай түлөө болоһон байлдаанай үедэхи үхэр буунуудай сэсэгүүдээр шэмэглэгдэнхэй трибунын урдуур гарахада талмай дээрэ нэрьемэ альга ташалган болоо.

Афганска саг үргэлжын армиин частьнууд удаань талмай дээгүүр ябажа гараа. Мүнөө үеын буу зэбсэгээр, техникээр хангагдаһан ябаган сэрэгүүдэй, морин болон мото сэрэгүүдэй, полевой болоп зенитнэ артиллериин, самоходно артиллериин подразделенинүүд, танканууд талмай дээгүүр жагсаалаар ябажа гараа. Мүнөө үеын реактивна самолёдуудай хурдан түргэнөөр ниидэн гарахые харахадаа сугларагшад ехээр баясаһан байна.

Парадай һүүлээр дипломатическа посольствонууд болон миссинүүдэй толгойлогшонор дипломатическа корпусой ахамад советскэ элшэн сайд М. В. Дегтярь түрүүтэйгээр амаршалхын тулада хаанай ложо тээшэ ошоо. Долоон хоногой турша соо үргэлжэлхэ һайндэрэй түрүүшын үдэрэй баярай ёһолол энээгээр дүүрэһэн байна.

Һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэһэн ниислэлдэ арадай зугаа наадан эхилээ. Үдэшэнь национальна выставкэ шадар шэнээр баригдаһан кинотеатр соо Советскэ Союзһаа, Хитадай Арадай Республикаһаа, Индиһээ һайндэртэ ерэһэн артистнууд концерт табяа.

Канадада Стратфорд гэжэ нэрэтэй го родок бии юм. Ульям Шекспирэй Англида ажаһуудаг, зохёолнуудаа бэшэдэг нютагай нэрээр энэ город нэрлэгдэһэн юм. Канадын энэ городто жэл бүхэндэ шекспировскэ фестиваль үнгэргэгдэдэг юм. 1959 ондо зүжэг нааданууды харуулга сентябриин тэн хүрэтэр үргэлжэлхэ байна. Дэлхэйн олон ороной искусствын ажал-ябуулагшад фестивальда ерэнхэй. **Зураг дээрэ:** Стратфорд городтохи (Онтарио провинци) театрын юрэнхы түхэл. Эндэ Шекспирэй зүжэгүүд харуулагдадаг юм. **ТАСС-эй фотохронико.**

Кубада эсэргүү үгэсэлгые таһалдуулжа шадаабди

Кубын гадаадын хэрэгүүдэй министрын мэдүүлгэ

ПЕКИН, августын 24. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэлэй ёһоор, Кубын гадаадын хэрэгүүдэй министр Рауль Роа Каракас городто (Венесуэла) Синьхуа агентствын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ мэдүүлээ. Кубын революциин хэрэгтэ элитээр хамааралсахын тулада өөрынгөө үмэнэ табиһан зорилгые Холбоото Штадууд Америкын гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн дээрэ бэелүүлжэ шадаагүй. Рауль Роа Кубын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагша Рауль Кастро Сант-Яго түрэл оронoo бусажа ябахадаа Каракаста хүрэһэн байгаа.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01126. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5041.